

Τ.Ε.Ι ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ: Σ.Δ.Ο

ΤΜΗΜΑ: ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ:

**ΑΠΟ ΤΟΝ ΝΟΜΟ 602/1914 ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ, ΘΕΣΜΙΚΟ
ΠΛΑΙΣΙΟ, ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ**

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: κος ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ:

ΝΑΚΗ ΕΥΣΤΑΘΙΑ

ΓΚΟΥΜΑ ΔΕΣΠΟΙΝΑ

ΠΑΤΡΑ, 2000

ΑΡΙΘΜΟΣ	6639
ΕΞΑΓΩΓΗΣ	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ	2
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ	2
ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ	3
ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	3
ΚΡΙΣΕΙΣ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	4

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Ο ΝΟΜΟΣ 602/1915 ΠΕΡΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ	8
ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΙΣ ΤΟΥ Ν. 602	8
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	9

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΕΡΕΥΝΑ ΣΕ 4 ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ Μας	13
ΑΝΑΛΥΣΗ – ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ	38

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

4.1. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ - ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	47
4.2. ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	48
4.3 ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ	51
4.4 ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΛΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	56
4.5 ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ	64
4.6 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	70

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

1.1 ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Συνεταιρισμός, είναι μια ελεύθερη ένωση οικονομικά ασθενών προσώπων και ταυτόχρονα μια συλλογική οικονομική οργάνωση δηλαδή μια επιχείρηση.

Είναι μια οικονομική μονάδα μέσα από την οποία τα μέλη ασκούν τις δραστηριότητες τους, έτσι ώστε να εξασφαλίζουν καλύτερους όρους από αυτούς που θα εξασφάλιζε το καθένα αν επρόκειτο να ενεργεί από μόνο του.

1.2 ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Οι αρχές καθορίστηκαν στη Βιέννη κατά τη διάρκεια του 23^{ου} συνεδρίου της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης το 1966 και είναι οι εξής:

1. Η συμμετοχή στο συνεταιρισμό πρέπει να είναι εθελοντική, στη διάθεση όλων των ατόμων που μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις υπηρεσίες του και που είναι σύμφωνα να αναλάβουν τις υποχρεώσεις που συνδέονται με την ιδιότητα του μέλους.
2. Οι συνεταιρισμοί είναι δημοκρατικές οργανώσεις. Το κάθε μέλος έχει μια ψήφο και δικαίωμα συμμετοχής στις αποφάσεις που αφορούν την οργάνωσή τους.
3. Εάν πληρώνεται τόκος στο κοινωνικό κεφάλαιο, το ποσοστό πρέπει να είναι εξαιρετικά περιορισμένο.
4. Το πιθανόν πλεόνασμα ή αποταμίευμα που απορρέει από τις δραστηριότητες του, μοιράζεται έτσι ώστε να μην κερδίζει ο ένας εις βάρος του άλλου.
5. Όλες οι οργανώσεις πρέπει να παίρνουν μέτρα για την εκπαίδευση των μελών τους, αυτών που το διευθύνουν, των υπαλλήλων και του ευρύτερου κοινού σε ό,τι αφορά τις αρχές και τις μεθόδους συνεργατισμού στο οικονομικό και δημοκρατικό πεδίο.

6. Πρέπει να υπάρχει συνεργασία του συνεταιρισμού με άλλους σε επίπεδο τοπικό, εθνικό και διεθνείς έτσι ώστε να εξυπηρετεί στο καλύτερο τα συμφέροντα των μελών της.

1.3 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

1. Η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση η οποία καθορίζει τις ιδεολογικές αρχές του διεθνούς συνεταιριστικού κινήματος και δεν έχει οικονομικό χαρακτήρα.
2. Η Διεθνής Επιτροπή Γεωργικών Συνεταιρισμών που ιδρύθηκε το 1951 και το 1976 είχε μέλη από 26 χώρες, μεταξύ των οποίων η Ελλάδα.
3. Η Επιτροπή Γυναικών της Δ.Σ.Ε. που ιδρύθηκε το 1974 με 42 μέλη και 28 χώρες, με σκοπό τη προβολή του ρόλου της γυναίκας σε όλες τις δραστηριότητες.
4. Η Διεθνής Οργάνωση Καταναλωτικών Συνεταιρισμών, που ιδρύθηκε το 1970 και προωθεί τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των συνεταιριστικών οργανώσεων.
5. Η Γενική Επιτροπή Αγροτικών Συνεταιρισμών της Ε.Ο.Κ., η οποία αποτελείται από τις εθνικές συνεταιριστικές οργανώσεις των χωρών μελών της Ε.Ο.Κ.

1.4 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Το 1988 στα αρχεία του ΥΠΕΠΘ, υπήρχε κατάσταση η οποία περιείχε 506 συνεταιρισμούς, μεταξύ των οποίων και 7 ενώσεις. Το έτος ίδρυσης τους ξεκινά από το 1930.

Οι πρόδρομοι των συνεταιριστικών οργανώσεων, τόσο στην Ελλάδα όσο και στις άλλες χώρες του κόσμου υπήρξαν τα έθιμα αλληλεγγύης και συνεργασίας που επικρατούσαν στην ύπαιθρο.

Στη συνέχεια έχουμε τα έθιμα συνεργασίας των γεωργών και των κτηνοτρόφων, μέσα από τα οποία δημιουργείται μια μορφή συνεταιρισμού για να περάσουμε αργότερα σε μια νέα μορφή συνεργασίας, που συντέλεσε στην

καλύτερη επαγγελματική και κοινωνική ζωή των πολιτών μέσα στις συνθήκες της Τουρκοκρατίας, η οποία ονομάστηκε «συντεχνία».

Με τη δημιουργία του Ελληνικού Κράτους οι προηγούμενες μορφές συνεργασία, άρχισαν να προσαρμόζονται στις νέες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες, επηρεαζόμενες από την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία.

Οι πρώτες μορφές σύγχρονης συνεταιριστικής οργάνωσης ήταν των 12 μαντεμοχωριών της Χαλκιδικής, των συντροφαναγών της Ύδρας, των Σπετσών και των Ψαρών, της «Κοινής Συντροφιάς» των Αμπελακίων της Θεσσαλίας κ.α.

Στις αρχές του αιώνα μας, από τους 506 υπάρχοντες συνεταιρισμούς με βάση την επωνυμία τους, που υποδηλώνει τη σκοπούμενη δραστηριότητα, τους κατατάσσουμε στις εξής κατηγορίες:

Καταναλωτικοί	176
Προμηθευτικοί και πιστωτικοί επαγγελματιών	126
Παραγωγικοί	47
Αυτοκινητιστών	105
Ασφαλιστικοί	52

1.5 ΚΡΙΣΕΙΣ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μελετώντας το χρόνο κατά τον οποίο άρχισαν να ιδρύονται οι πρώτοι συνεταιρισμοί στην Ελλάδα καθώς και τις ανάγκες τις οποίες επιχειρούσαν να καλύψουν, συμπεραίνουμε πως έχουν άμεση επιρροή από τις πολιτικές και οικονομικές συνθήκες οι οποίες επικρατούσαν την περίοδο εκείνη, τόσο στον Ελλαδικό όσο και στο διεθνή χώρο.

Οι λόγοι που οδήγησαν στη δημιουργία, των ναυτικών συνεταιρισμών, ήταν η οικονομική ανεπάρκεια των ασχολούμενων τότε με τα ναυτιλιακά επαγγέλματα, που δεν επέτρεπε σε μεμονωμένα άτομα να κατασκευάζουν και να επανδρώνουν μεγάλα σκάφη με σκοπό την εκμετάλλευση της ευνοϊκής συγκυρίας που δημιούργησαν, τόσο ο Ρωσοτουρκικός πόλεμος και η συνθήκη του Καϊναρτζή (1774), που σφράγισε το τέλος του, όσο και η Γαλλική Επανάσταση και οι ναπολεόντιοι πόλεμοι που την ακολούθησαν.

Η Γαλλική Επανάσταση, σταμάτησε τη κυριαρχία των Γάλλων στο ναυτικό εμπόριο της Μεσογείου, οι ναπολέοντιοι πόλεμοι αποκλείσαν τη Γαλλία και την Ισπανία από τον αγγλικό στόλο, δίνοντας έτσι στους Έλληνες την ευκαιρία να προμηθεύουν τις δυο αυτές χώρες, διασπώντας τον αποκλεισμό, με στάρι που έφεραν από την Αίγυπτο, την Μ. Ασία και τη Ρωσία.

Έτσι οι Έλληνες των άγονων νησιών και των παραλιών, είχαν σοβαρά κίνητρα, που είχαν ήδη ναυτιλιακή πείρα να συνεταιρισθούν για να δημιουργήσουν πλοία, για να εκμεταλλευτούν την ευνοϊκή συγκυρία.

Από την ίδρυση του Ελληνικού κράτους (1828-1900) δηλαδή μετά την απελευθέρωση, η γη που ανήκε στη Οθωμανική Αυτοκρατορία πέρασε στα χέρια των Ελλήνων προυχόντων. Όμως αυτοί παραχώρούσαν την εκμετάλλευσή της κάτω από άθλιες συνθήκες στους αγρότες.

Την περίοδο αυτή όχι μόνο δεν επικρατούσε το κατάλληλο κλίμα για την ανάπτυξη της συνεταιριστικής ιδέας και πρακτικής αλλά και για τη στοιχειώδη βελτίωση των οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών διαβίωσης των αγροτών της χώρας, οι οποίοι περίμεναν της λύση του αγροτικού προβλήματος.

Το χρονικό διάστημα 1900-1914 έχουμε την ίδρυση περίπου 150 συνεταιρισμών, οι οποίοι έχουν σαν πρότυπο τον συνεταιρισμό του Αλμυρού. Διαπιστώνουμε μια καθυστέρηση στην ανάπτυξη τους σε σχέση με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Η καθυστέρηση αυτή είναι άμεσα συνδεδεμένη με τις οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες που συνέχισαν να επικρατούν στην Ελληνική ύπαιθρο μετά την απελευθέρωση από την οθωμανική κυριαρχία.

Οι λόγοι οι οποίοι οδήγησαν στην εμφάνιση και ανάπτυξη των συνεταιριστικών οργανώσεων είναι οι εξής:

- Η εμφάνιση και η διάδοση των πρώτων σοσιαλιστικών και συνεταιριστικών ιδεών
- Η αφύπνιση των αγροτών απέναντι στην εκμετάλλευση που συνέχιζε να επικρατεί και κατά την ανάπτυξη του αγροτικού κινήματος με αποκορύφωμα την εξέγερση του Κιλελέρ στη Θεσσαλία (1910) για τη διανομή της εθνικής γης.
- Η ανάπτυξη της βιομηχανίας και η αύξηση του αστικού πληθυσμού, η ανάλυση καλύτερης οργάνωσης της παραγωγής με νέες συνθήκες και

η ανάγκη αυτοάμυνας των μικροαγροτών απέναντι στη τοκογλυφία και την εκμετάλλευση.

Το 1914 έχουμε την ανάγκη του κράτους για οικονομικό εκσυγχρονισμό, παράλληλα με την ανάπτυξη των κοινωνικών αγώνων των αγροτών, που οδηγούν στη ψήφιση του πρώτου συνεταιριστικού νόμου.

Για πρώτη φορά κάνει την εμφάνιση της η κρατική παρέμβαση στη λειτουργία των συνεταιριστικών οργανώσεων. Η κρατική παρέμβαση εμφανίζεται με τη μορφή της Εθνικής και αργότερα της Αγροτικής Τράπεζας, που στην αρχή είχε σαν μοναδικό σκοπό την πίστωση των αγροτών.

Μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή (1922), οι συνθήκες είναι πιο κατάλληλες για το συνεταιριστικό κίνημα. Με την αγροτική μεταρρύθμιση, οι αγρότες ενώνονται για να λύσουν τα οικονομικά προβλήματα, των προμηθειών και των εφοδίων. Με την εξαγγελία αυτή του Βενιζέλου, έφτασε το τέλος της μεγάλης γαιοκτησίας.

Την ίδια περίοδο (1935) έχουμε την ίδρυση της ΠΑΣΕΓΕΣ, παρόλο όμως την αριθμητική ανάπτυξη που είχε το συνεταιριστικό κίνημα είχε περιορισμένη ανάπτυξη γιατί η Α.Τ.Ε. που ασκούσε την αγροτική πίστη περιόριζε τις δραστηριότητες των ενώσεων μόνο στον πιστωτικό τομέα. Επίσης το κράτος παίρνει μέτρα νομοθετικά, που περιορίζουν τη δημοκρατική λειτουργία των συνεταιρισμών.

Η δικτατορία του Μεταξά (1937-1941) είναι το αποκορύφωμα της αντισυνεταιριστικής πολιτικής, με τη κατάργηση του δικαιώματος της αυτοδιοίκησης

Στη διάρκεια της κατοχής οι συνεταιρισμοί παίζουν σημαντικό ρόλο τόσο στον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα, όσο και στην αντιμετώπιση της πείνας των αστών, μέσω των καταναλωτικών συνεταιρισμών.

Εναντιώνονται απέναντι στις αναγκαστικές συγκεντρώσεις των αγροτικών προϊόντων που επέβαλαν οι κατακτητές, καθώς και ενάντια στην επιβολή φορολογίας.

Σε απελευθερωμένες περιοχές, οι συνεταιρισμοί εκλέγουν με ελεύθερες εκλογές διοικήσεις εμπιστοσύνης των μελών τους και παίζουν σημαντικό ρόλο στο Εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα.

Στη Μεταπολεμική περίοδο (1951), με δεδομένη την επικράτηση του μικρού κλήρου, και την αδυναμία ανάπτυξης μεγάλων οικονομικών μονάδων για την προμήθεια προϊόντων του συνεχώς αυξανόμενου αστικού πληθυσμού, το κράτος για να εξυπηρετήσει τους σκοπούς του, στρέφεται στους συνεταιρισμούς. Γιατί αυτοί είναι το ασφαλές μέσο για τη διοχέτευση χρήματος στον αγροτικό τομέα μέσα από την Α.Τ.Ε.

Την περίοδο αυτή οι ρυθμοί κρατικής παρέμβασης και ενσωμάτωσης των συνεταιρισμών στις κρατικές δραστηριότητες δεν έχουν προηγούμενο.

Η ανάπτυξη του συνεταιριστικού κινήματος ανακόπηκε την περίοδο της στρατιωτικής δικτατορίας (1967-1974) γιατί καθαίρεσε τις διακινήσεις των ενώσεων και τις αντικατέστησαν με διορισμένες.

Όμως και μετά την πτώση της δικτατορίας παρόλο που η συνεταιριστική δραστηριότητα αρχίζει και πάλι να αναπτύσσεται, εξακολουθεί να καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από τις κρατικές παρεμβάσεις στον αγροτικό χώρο.

Χαρακτηριστικά αναφέρουμε πως από τους 6744 ελεύθερους συνεταιρισμούς που υπήρχαν το 1980, οι 4879 ήταν πιστωτικοί, πράγμα που φανερώνει ότι ουσιαστικά η φυσιογνωμία του συνεταιριστικού κινήματος παρέμεινε η ίδια, όπως και στο παρελθόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

2.1 Ο ΝΟΜΟΣ 602/1915 ΠΕΡΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Τα υπερκέρδη των μεσαζόντων, η αισχροκέρδεια και η τοκογλυφία αποτελούσαν τα βασικά χαρακτηριστικά του γεωργικού τομέα, κατά την περίοδο κατάθεσης στη Βουλή του ν.602. Επιδίωξη του νομοθέτη ήταν να προληφθεί η οικονομική και κοινωνική εξαθλίωση των άπορων τάξεων μέσω του συνεργατισμού.

Ο νομοθέτης θεωρεί ότι υπάρχουν ευνοϊκές συνθήκες για την ανάπτυξη των γεωργικών και όχι των αστικών συνεταιρισμών, λόγω των δυσκολιών που επικρατούσαν στην ύπαιθρο και την ανάγκη της αλληλοβοήθειας για την προώθηση κοινών συμφερόντων.

Στο αρχικό του κείμενο καταλαμβάνει στο ΦΕΚ 95 δίστηλες σελίδες, περιέχει 95 άρθρα χωρίς τίτλους, ενταγμένα σε 6 κεφάλαια με τους εξής τίτλους:

1. Σύσταση συνεταιρισμού. (Α 1-10)
2. Νομικές σχέσεις του συνεταιρισμού και των συνεταίρων (Α 11-27)
3. Οργανισμός του συνεταιρισμού (Α 28-54)
4. Διάλυση και εκκαθάριση (Α 55-71)
5. Πτώχευση και πρόληψη αυτής (Α 72-81)
6. Ποινικές γενικές μεταβατικές διατάξεις. Ενισχύσεις (Α 82-95)

2.2 ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΙΣ ΤΟΥ Ν. 602

Λόγω των εξελίξεων στην οικονομική και κοινωνική ζωή της χώρας ο νόμος θα υφίστατο αρκετές τροποποιήσεις και συμπληρώσεις στη διάρκεια της ευρείας και πολυετούς εφαρμογής του.

Ύστερα από τρεις επεμβάσεις στα άρθρα 3,15,27 ήρθε το 5σέλιδο Ν.Δ. της 12-12-1925 με 39 άρθρα για να επιφέρει σημαντικές τροποποιήσεις. Ακολούθησαν οι νόμοι 4055/1929, 4640/1930, 5277/1931, 5240/1932, και

6070/1934. Σημαντικότερος ήταν ο ν. 5829/1931 καθώς επίσης και ο ιδρυτικός νόμος της Α.Τ.Ε. 4332/1929 που περιλαμβάνει διατάξεις για την εποπτεία και τον έλεγχο των γεωργικών συνεταιρισμών.

Στη συνέχεια έχουμε το Ν.Δ. 227/1973 περί γεωργικών συνεταιρισμών το ν. 921/1975, το ν. 1257/1982 για την αποκατάσταση της δημοκρατικής λειτουργίας των συνεταιριστικών οργανώσεων, το ν. 1541/1985 για τις αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις, το ν. 1667/1986 περί συνεταιρισμών και το νομικό καθεστώς των οικοδομικών συνεταιρισμών – Π.Δ. 93/1987.

2.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μελετώντας το βασικό νόμο του 602/1914, βλέπουμε να υφίσταται από τροποποιήσεις σε ορισμένα άρθρα του έως και την αντικατάσταση του με καινούργιους νόμους, σε διάφορα χρονικά διαστήματα από την ίδρυσή τους έως σήμερα. Απαιτείται η σύνταξη ενός καινούργιου νόμου, που να προσφέρει μια σαφή νομοθετική βάση προσαρμοσμένη στις παρούσες οικονομικές απαιτήσεις για τους συνεταιρισμούς της χώρας μας.

Η πολιτική κατάσταση στην οποία βρίσκεται η χώρα οδηγεί στη δημιουργία νέων νόμων. Χαρακτηριστικά το Ν.Δ. 227/73 είναι αποτέλεσμα της δικτατορικής κυβέρνησης η οποία τα πρώτα χρόνια της επικράτησής της, δεν ήταν φιλική προς τους συνεταιρισμούς. Αναγκάστηκε όμως (από τα εγχώρια προβλήματα του γεωργικού τομέα, την ανάγκη προσέγγισης προς την πρακτική της ΕΟΚ), να αλλάξει στάση και να νομοθετήσει για τον τομέα με αναπτυξιακές διαθέσεις.

Προσπαθώντας να εξηγήσουμε τους λόγους για τους οποίους έχουμε τις διάφορες τροποποιήσεις και αντικαταστάσεις νόμων καταλήγουμε στα παρακάτω συμπεράσματα.

Η σημασία των αγροτικών συνεταιρισμών για την οικονομία της χώρας είναι πρωταρχική και η ανάγκη εκσυγχρονισμού των νόμων για αυτούς έγινε επιτακτική λόγω των ριζικών εξελίξεων της γεωργικής οικονομίας από το 1915. Επίσης ο προσανατολισμός της χώρας προς την ΕΟΚ απαιτεί προσαρμογή της νομοθεσίας.

Γίνεται αντιληπτό πως η παρέμβαση του Κράτους στους συνεταιρισμούς πρέπει να γίνεται περισσότερο σαν υποβοηθητική και προστατευτική παρά σαν δεσμευτική παρεμβολή στη δράση του.

Πέραν της ανάπτυξης των πιστωτικών συνεταιρισμών γίνεται προσπάθεια διεύρυνσης των παραγωγικών δραστηριοτήτων και σύνδεση του με την παραγωγή, διακίνηση, εμπορία και βιομηχανική επεξεργασία των γεωργικών προϊόντων.

Παρόλα αυτά το συνεταιριστικό κίνημα βρίσκεται σε οδυνηρή κατάσταση διότι επιλέγηκε ως χώρος κομματικής αναμέτρησης, λόγω της ελκυστικότητας του εξ αιτίας της υψηλής εκλογικής δύναμης του και λόγω των άκρατων προσωπικών φιλοδοξιών των στελεχών του.

Ένας άλλος λόγος, για τον οποίο έχουμε τροποποιήσεις στον αρχικό νόμο 602, είναι ο διαχωρισμός των συνεταιρισμών σε γεωργικούς και αστικούς. Δημιουργήθηκε δηλαδή η ανάγκη να καλυφθούν νομοθετικά και οι αστικοί συνεταιρισμοί (με το ν. 1667/1986).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΓΕΝΙΚΑ

Για να κατανοήσουμε καλύτερα τον τρόπο λειτουργίας, τους στόχους, τις προοπτικές, τα προβλήματα των συνεταιρισμών, κρίνεται σκόπιμη η δημιουργία ενός ερωτηματολογίου το οποίο να καλύπτει τα προαναφερόμενα.

Το ερωτηματολόγιο, αυτό το οποίο συντάξαμε κατόπιν συζητήσεως με αρμόδια πρόσωπα, δόθηκε σε 4 συνεταιρισμούς του νομού μας, έτσι ώστε να έχουμε μια σαφή εικόνα των συνεταιρισμών.

Οι συνεταιρισμοί οι οποίοι πήραν μέρος στην έρευνά μας είναι οι εξής:

1. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΒΡΑΧΝΕΙΚΩΝ «ΑΡΜΟΝΙΑ»
2. ΑΓΡΟΤΟΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΤΡΙΤΑΙΑΣ
3. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΑΓΕΛΑΔΟΤΡΟΦΩΝ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΤΡΩΝ «ΠΡΩΤΟ»
4. ΕΝΩΣΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ

Το ερωτηματολόγιο στο οποίο κρίθηκαν να απαντήσουν, να σχολιάσουν ή και να προσθέσουν τη δική τους άποψη, αν αυτό κρίνεται απαραίτητο, παρουσιάζεται ως εξής:

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

1. Ποιο είναι το αντικείμενο του συνεταιρισμού σας.
2. Πόσα μέλη έχει ο συνεταιρισμός σας;
3. Ποια διαδικασία ακολουθείται κατά τη λειτουργία του συνεταιρισμού σας; Οι διαδικασίες οι οποίες προβλέπονται στο καταστατικό τηρούνται; Γιατί;
4. Ποιος ήταν ο βασικός σκοπός της ίδρυσής του;

5. Το Δ.Σ. του συνεταιρισμού σας αμοίβεται; Αν όχι γιατί; Εξηγήστε μας τους λόγους.

6. Γίνονται σεμινάρια ή άλλα επιμορφωτικά προγράμματα στα εκλεγμένα διοικητικά μέλη σας; Αν όχι πιστεύετε πως η ύπαρξή τους, θα τα βοηθήσει ώστε να επιτελέσουν με μεγαλύτερη επιτυχία το έργο που έχουν αναλάβει;

7. Πως γίνεται η διοχέτευση στη αγορά των προϊόντων σας;

8. Πως κρίνεται τη συνεταιριστική προσπάθεια;

9. Είναι ικανοποιητική η οργάνωση σας καθώς και η υπαλληλική διάρθρωση του προσωπικού για την επίτευξη του επιθυμητού αποτελέσματος;

10. Είναι δυνατό να υπάρξει γεωργική ανάπτυξη χωρίς ισχυρούς συνεταιρισμούς;

11. Ποια είναι κατά την άποψή σας τα πλεονεκτήματα η μειονεκτήματα του συνεταιρισμού απέναντι στους μεμονωμένους ιδιώτες – εμπόρους;

12. Ποιες είναι οι σχέσεις της ΑΤΕ με το συνεταιρισμό σας; Υπάρχει αξιοπιστία στη μεταξύ τους σχέση; Πως ρυθμίζονται οι οικονομικές σχέσεις;

13. Υπάρχει πολιτική παρέμβαση στη λειτουργία των συνεταιρισμών; Αναφέρετε τους σχετικούς λόγους. Πόσο επηρεάζει τη σωστή λειτουργία του;

14. Ο Νόμος Καποδίστρια. Ποια η επίδρασή του στους συνεταιρισμούς;

15. Πως αντιλαμβάνεστε μια συγχώνευση συνεταιρισμών; Είναι δυνατή η δημιουργία της και σε ποια έκταση; Μπορεί να λάβει χώρα μια εν πάση περιπτώσει συνεργασία;

16. Ποια πιθανά προβλήματα θα αντιμετωπίσετε κατά την προσπάθεια συγχώνευσης ή συνεργασίας του συνεταιρισμού σας και πως θα αντιμετωπισθούν;

17. Εκδίδει κάποιος συνεταιρισμός εφημερίδα ή κάποια έντυπα που αφορούν τους συνεταιρισμούς; Γιατί;

18. Υπάρχουν στο συνεταιρισμό σας μη ενεργά μέλη; Εξυπηρετούν τους σκοπούς ύπαρξης του συνεταιρισμού σας ή κάτι άλλο; Αν όχι γιατί δεν τα διαγράφεται ή δεν τους επιβάλλονται κάποιες κυρώσεις;

19. Μητρώα Αγροτών τηρούνται στην πράξη ώστε να παρακολουθείται διοικητικά η εν γένει συνεταιριστική συμπεριφορά των μελών;

20. Είναι αποτελεσματική η διαδικασία ψήφισης για κάποιο συγκεκριμένο θέμα που ανακύπτει εκτάκτως στο συνεταιρισμό σας;

21. Η ύπαιθρος ερημώνει, οι νέοι φεύγουν. Δημιουργείται σημαντικό πρόβλημα, υπάρχουν προτάσεις ώστε να μείνουν οι νέοι αγρότες στην ύπαιθρο; Τι γίνεται προς την κατεύθυνση αυτή;

3.1 ΕΡΕΥΝΑ ΣΕ 4 ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ Μας

ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΒΡΑΧΝΕΙΚΩΝ «ΑΡΜΟΝΙΑ»

1. Ο συνεταιρισμός μας έχει τρία αντικείμενα τα οποία είναι:

A) Ασχολείται με τη διοίκηση των αγροτικών εφοδίων. Αγοράζει δηλαδή μεγάλες ποσότητες λιπασμάτων, ζωοτροφών, γεωργικών φαρμάκων κτλ., τα αποθηκεύει στις αποθήκες του και στη συνέχεια τα μεταπουλά στους συνέταιρους τους, ανάλογα με τις ανάγκες τους, σε καλύτερες τιμές.

Β) Η ύπαρξη ελαιουργείου, το οποίο έχει σαν σκοπό την έκθεση και επεξεργασία του ελαιοκάρπου, των περιοχών Βραχνείων και Μονοδενδρίου. Οι αγρότες φέρνουν εδώ τις ελιές και κατόπιν επεξεργασίας παίρνουν το λάδι.

Γ) Επίσης, βραχυπρόθεσμα ασκούμε αγροτική πίστη μέσω της ΑΤΕ.

2. Στο συνεταιρισμό μας είναι εγγεγραμμένα 356 μέλη και στην πλειοψηφία τους είναι άνδρες.

3. Οι διαδικασίες λειτουργίας του συνεταιρισμού μας στηρίζεται στην ύπαρξη του νόμου 1541/85.

Βάσει καταστατικού τηρούνται μόνο οι διαδικασίες οι οποίες αφορούν μόνο το λειτουργικό μέρος και την οργάνωση του. Δηλαδή μέσω καταστατικού καθορίζεται η έδρα, επωνυμία, περιφέρεια αυτού, ο τρόπος εγγραφής νέων μελών και αποχώρησης τους, το ΔΣ, η Γενική Συνέλευση, τα τηρούμενα βιβλία κτλ.

Ο λόγος για τον οποίο γίνεται αυτό είναι ότι το καταστατικό είναι ακριβές αντίγραφο του νόμου και δεν μας δίνει τη δυνατότητα μέσω αυτού να ρυθμίζονται οι όποιες ιδιαιτερότητες δημιουργούνται. Έτσι το ρόλο επίλυσης αυτών έχει αναλάβει το ΔΣ.

4. Ο συνεταιρισμός μας ιδρύθηκε το 1920 και σαν βασικό σκοπό της ίδρυσης του είχε την αποκατάσταση της αξιοπιστίας της λειτουργίας των ελαιοτριβείων.

Οι παραγωγείς είχαν χάσει την αξιοπιστία τους απέναντι στα ελαιοτριβεία, γιατί ο τρόπος λειτουργίας τους, δημιουργούσε υποψίες ως προς τη διαρροή του ελαιολάδου. Εξυπηρετούσαν τους δικούς τους ανθρώπους, δίνοντας τους εικονικά έγγραφα με εικονικό αριθμό ποσότητας λαδιού, βάσει του οποίου έπαιρναν επιδοτήσεις, οι οποίες δεν είχαν σχέση με την πραγματικότητα.

Συνέπεια αυτού ήταν να δημιουργηθεί κλίμα καχυποψίας. Έτσι με την ίδρυση μας προσπαθήσαμε να προστατέψουμε τους μικροπαραγωγούς και να αποκαταστήσουμε την χαμένη τους εμπιστοσύνη.

5. Το ΔΣ δεν αμοιβεται και αυτό γιατί τέτοια δεν προβλέπεται από το καταστατικό. Καλύπτει μόνο τα έξοδα μετακινήσεως και παραστάσεως εκτός έδρας του προέδρου του ΔΣ.

Ο λόγος για τον οποίο γίνεται αυτό είναι ότι ο συνεταιρισμός και κατά συνέπεια τα εκλεγμένα διοικητικά μέλη ασκούν κοινωνικό έργο και δεν επιδιώκουν μέσω αυτού προσωπικά οικονομικά οφέλη.

Βέβαια είναι στην ευχέρεια και την συνείδηση του προέδρου να ζητήσει να πληρωθεί για την απασχόλησή του με τις υποθέσεις του συνεταιρισμού ή να παρουσιάσει αυξημένα εικονικά παραστατικά εξόδων μετακίνησης και παράστασης.

Ίσως αν υπήρχαν κονδύλια ειδικά για αμοιβές του ΔΣ, να προλάβαινε τις περιπτώσεις μελών ΔΣ, τα οποία δεν είναι άμεπτου ηθικής και ωφελούνται οικονομικών ποσών εις βάρος του συνεταιρισμού.

6. Σεμινάρια ή άλλα επιμορφωτικά προγράμματα δεν γίνονται στα εκλεγμένα διοικητικά μας μέλη. Δεν υπάρχει τέτοια κατεύθυνση από την πλευρά της πολιτείας.

Σαφώς και η ύπαρξη τους θα τα βοηθούσε ώστε να επιτελέσουν με μεγαλύτερη επιτυχία το έργο τους και αυτό γιατί θα ανέβαζε το επίπεδό τους.

Μην ξεχνάμε πως ειδικά σε αγροτικούς συνεταιρισμούς, το μορφωτικό επίπεδο είναι πολύ χαμηλό (υπάρχουν μέλη ΔΣ που δεν έχουν τελειώσει καν το δημοτικό). λόγω ελλείψεως στοιχειώδους ή πανεπιστημιακής μορφώσεως είτε λόγω ηλικίας.

Συνεταιρισμοί με μεγάλο αντικείμενο δραστηριότητας και οικονομικών συναλλαγών και κατά συνέπεια υψηλό τζίρο είναι πλέον ταυτόσημοι των επιχειρήσεων. Για να μπορέσουν να κινηθούν σωστά και αποτελεσματικά προς όφελος των μελών τους, επιβάλλεται τις θέσεις στο ΔΣ να τις καλύπτουν τεχνοκράτες, άνθρωποι με ειδικές γνώσεις και σπουδές.

Η πολιτεία δεν έχει εκδηλώσει το ενδιαφέρον της ώστε να διαφωτίσει τα άτομα αυτά, τους αφήνει σκόπιμα στην άγνοια, γιατί τους θέλει άβουλους, αγράμματους, χωρίς να φέρνουν αντιρρήσεις, για να μπορεί έτσι να θέτει δικούς της όρους και να ασκεί μικροπολιτικά συμφέροντα.

7. Εμείς δεν έχουμε προϊόντα για διοχέτευση στην αγορά μιας και ο ρόλος μας είναι αυτός του διαμεσολαβητού, μεταξύ αγρότη και αγροτικών εφοδίων.

Από ότι γνωρίζω, σε συνεταιρισμούς οι οποίοι εξάγουν προϊόντα στην αγορά αυτό γίνεται μέσω αντιπροσώπων. Χρειάζεται προσεκτική επιλογή στην στρατηγική προώθησης, των προϊόντων γιατί στην αγορά υπάρχει ανταγωνισμός, σε αντίθεση με παλαιότερα όπου οι συνεταιρισμοί είχαν το μονοπώλιο.

8. Η συνεταιριστική οργάνωση για να θεωρηθεί επιτυχείς, πρέπει να έχει σωστή διοίκηση, η οποία είναι ο κινητήριος μοχλός της σωστής εφαρμογής της συνεταιριστικής ιδέας.

Αν είναι καλή η διοίκηση βοηθάει, αν όχι, αν ακολουθεί αλλοπρόσαλλες τακτικές τότε προκαλεί ζημία στο συνεταιρισμό με αποτέλεσμα να τον καταχρεώνει και να τον αποπροσανατολίζει από τους στόχους του.

Όσο ανεβασμένο είναι το επίπεδο των μελών, έχουν την ικανότητα και την αντίληψη να εκλεγούν ικανά πρόσωπα στις διοικητικές θέσεις ώστε να τους εκπροσωπήσουν επάξια.

9. Στο δικό μας συνεταιρισμό τόσος η υπαλληλική διάρθρωση όσο και η οργάνωση θεωρείται ικανοποιητική. Αυτό γιατί ο συνεταιρισμός βρίσκεται πλέον σε αστική περιοχή, φανταστείτε από τα μέλη μας, μόνο το 10% ασκούν αγροτικό επάγγελμα.

Θεωρώ, ότι στις αγροτικές περιοχές θα πρέπει να δοθεί προσοχή, στη στελέχωση τους με εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό, κτηνιάτρων, γεωπόνων, οι οποίοι να ενημερώνουν αποτελεσματικά τους αγρότες.

10. Χωρίς ισχυρούς συνεταιρισμούς είναι αδύνατο να υπάρχει γεωργική ανάπτυξη. Αυτό γιατί όπως προείπα, υπάρχει στην αγορά ισχυρός ανταγωνισμός όπου για να επιβιώσεις χρειάζεται ειδική στρατηγική και χάραξη πολιτικής τέτοιας, ώστε να μπορείς και εσύ να ανταγωνιστείς.

11. Σαν αναφέρω πρώτα τα πλεονεκτήματα του συνεταιρισμού έναντι στον ιδιώτη έμπορο.

A) Ο συνεταιρισμός δεν έχει κερδοσκοπικό χαρακτήρα, άρα μπορεί να κάνει συναλλαγές όχι για οικονομικά οφέλη αλλά για όφελος των μελών. Κινείται δηλαδή απαλλαγμένος από το άγχος του κέρδους.

B) Αγοράζει α' ύλης σε μεγάλες ποσότητες, εξασφαλίζοντας καλύτερες τιμές για τα μέλη.

Γ) Έχει στη διάθεσή του μεγάλες ποσότητες ετοιμών προϊόντων και έτσι του δίνεται η δυνατότητα να δημιουργήσει πίεση στην αγορά ώστε να επιτύχει καλύτερες τιμές για τα μέλη και τους καταναλωτές.

Όσο για τα μειονεκτήματά του, απέναντι στον ιδιώτη έμπορο τα συνοψίζω ως εξής:

A) Ο συνεταιρισμός αντιπροσωπεύεται από υπαλληλικό προσωπικό, το οποίο έχει τη νοοτροπία του δημοσίου υπαλλήλου. Δουλεύει χωρίς συγκεκριμένο ωράριο, χωρίς πίεση για παραγωγικότητα και καλύτερη απόδοση της δουλειάς του. Ενώ ο ιδιώτης ξέρει πως για να κερδίσει πρέπει να τρέξει, πρέπει να εργασθεί.

B) Για την λήψη έκτακτων αποφάσεων απαιτούνται χρονοβόρες διαδικασίες, γιατί πρέπει να ψηφίσει η Γ.Σ., το Δ.Σ., χάνοντας έτσι πολύτιμο χρόνο, ενώ ο ιδιώτης παίρνει άμεσα τις αποφάσεις αφού αποφασίζει μόνος του με συνέπεια να κερδίζει έδαφος στην αγορά.

Γ) Λόγω του συλλογικού του χαρακτήρα, είναι βραδυκίνητος στη λήψη, όπως είπαμε αποφάσεων αλλά και στην χάραξη καινούργιας στρατηγικής, η οποία πρέπει να προσαρμόζεται στις καινούργιες απαιτήσεις της αγοράς.

12. Εμείς μέσω της ΑΤΕ παίρνουμε δάνεια τα οποία χορηγούνται στα μέλη μας. Ασκοούμε δηλαδή αγροτική πίστη.

Υπάρχει αξιοπιστία στη μεταξύ μας σχέση, γιατί και τα μέλη μας είναι φερέγγυα και συνεπή στις υποχρεώσεις τους.

Οι όροι με τους οποίους συνάπτονται τα δάνεια, τα τελευταία χρόνια είναι σχεδόν ίδιοι με αυτούς των άλλων τραπεζών. Πλέον οι αγρότες δεν έχουν ευνοϊκή μεταχείριση και αυτό γιατί υπάρχει ανταγωνισμός μεταξύ των τραπεζών, οι οποίες προκειμένου να αυξήσουν τα κέρδη τους, χορηγούν δάνεια με ελάχιστες προϋποθέσεις αλλά οι όροι για τους καταναλωτές δεν είναι οι πλέον καλύτεροι. Στον ίδιο ρυθμό κινείται και η ΑΤΕ, η οποία παλιότερα είχε προστατευτική στάση απέναντι στους αγρότες.

13. Χαρακτηριστικά θα σας πω ότι για τα χρέη των συνεταιρισμών, υπεύθυνοι είναι οι πολιτικοί, είναι αποτέλεσμα των δικών τους ενεργειών.

Οι υπουργοί ή οι βουλευτές προκειμένου να εξυπηρετήσουν την ψηφοθηρική τους πελατεία, δίνουν εντολή στους προέδρους των συνεταιρισμών να παίρνουν δάνεια από την ΑΤΕ, για να αποζημιώνουν όλα τα μέλη που πηγαίνουν εκεί για απόσυρση των προϊόντων τους.

Προς αυτή την κατεύθυνση πιέζανε ώστε και οι ποσότητες των προϊόντων προς αποζημίωση, να είναι πολύ μεγαλύτερες από τις πραγματικές.

Μαζί με τα δάνεια που έπαιρνε ο πρόεδρος για τα μέλη του κάλυπτε και δικά του οφέλη που είχε είτε απέναντι σε τράπεζες είτε απέναντι στο συνεταιρισμό.

Έτσι φτάσαμε στο σημείο να μιλάμε για υπερχρεωμένους συνεταιρισμούς και για την περίφημη ρύθμιση των χρεών. Βέβαια τελευταία έχουν σφίξει τα περιθώρια, για άσκηση πολιτικής μέσω συνεταιρισμών και ευελπιστούμε να εξαλειφθεί το φαινόμενο αυτό τα επόμενα χρόνια.

Ο δικός μας συνεταιρισμός έχει καταφέρει να μείνει ξεχρεώτος και αυτό οφείλεται στη δυναμική στρατηγική που ακολουθεί το Διοικητικό μας Συμβούλιο.

14. Ο Νόμος Καποδίστρια ο οποίος προβλέπει την ένωση των κοινοτήτων, ανά γεωγραφική περιοχή σε δήμους, θα έχει θετική επίδραση στο μέλλον αλλά μόνο για τους υγιείς συνεταιρισμούς.

15./16. Όπως είπαμε συγχώνευση συνεταιρισμών, σε ευρεία έκταση, μπορεί να εξελιχθεί ομαλά αν αυτοί είναι υγιείς. Έτσι θα έχουν όφελος τόσο για τα μέλη τους, όσο και για τους καταναλωτές των περιοχών που θα ανήκουν στο νέο δήμο.

Πρόβλημα θα δημιουργηθεί στην προσπάθεια ένωσης οικονομικά ισχυρών και αδύναμων συνεταιρισμών.

Για παράδειγμα, συνεταιρισμοί οι οποίοι διαθέτουν ακίνητη περιουσία, δικά τους κτίρια, μηχανήματα θα έχει δυσκολίες στην συγχώνευση του με κάποιον αντίστοιχο χρεωμένο.

Αυτά τα προβλήματα μπορούν ίσως να ξεπεραστούν, με εξαγορά λόγου χάρις της ακίνητης περιουσίας των χρεωμένων αντί να συνεισφέρουν οικονομικά ή με την αισιοδοξία ότι την επόμενη χρονιά θα δημιουργηθούν ευνοϊκότερες συνθήκες που θα επιτρέψουν να ξεχρεωθούν.

Στην περίπτωση συνεργασίας, θα υπάρχει απλά, η ανταλλαγή απόψεων, εξειδικευμένου προσωπικού, πληροφοριών ή μηχανημάτων ώστε ο ένας να βοηθά τον άλλο. Εννοείται ότι αποφεύγουν τα παραπάνω προβλήματα που αντιμετωπίζει η περίπτωση της συγχώνευσης.

17. Ο δικός μας συνεταιρισμός δεν εκδίδει ούτε εφημερίδα ούτε κάποια άλλα έντυπα. Για ενημέρωση των μελών του και την πληροφόρηση τους για κάποια θέματα ή τις ημερομηνίες των συνελεύσεων βγάζει ανακοινώσεις.

Δεν προβαίνει στην έκδοσή τους, γιατί λειτουργεί σε αστική περιοχή. Θεωρούμε ότι αυτό θα ήταν απαραίτητο στις αγροτικές περιοχές και για θέματα που αφορούν τις καλλιέργειες, τα φυτοφάρμακα, τις επιδοτήσεις, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μελών τους καθώς και για τα δικαιώματά τους.

Από ότι είμαι σε θέση να γνωρίζω ότι μόνο κάποιοι ιδιώτες, παλιοί ρομαντικοί συνεταιριστές εκδίδουν κάποια έντυπα και αυτά για τους δικούς τους συναισθηματικούς λόγους, επειδή θέλουν να συνεχίζουν να έχουν επαφή με το συνεταιρισμό στον οποίο ανήκαν και με τα νεότερα μέλη του.

18. Στο συνεταιρισμό μας, υπάρχει ένα μικρό ποσοστό 10% μη ενεργών μελών, τα οποία δεν εμποδίζουν τη ομαλή λειτουργία του, έτσι ώστε να τα διαγράψουμε ή να τους επιβάλλουμε κυρώσεις.

Οι λόγοι για τους οποίους εγγράφονται είναι γιατί θεωρούν ότι με την ιδιότητα τους ως συνεταιριστές θα πάρουν αγροτική σύνταξη ή για συναισθηματικούς λόγους για να διατηρούν επαφή με τα χωριά τους ή για να εξυπηρετήσουν κάποιον γνώστό τους, ο οποίος ως μέλος του συνεταιρισμού είναι υποψήφιος για θέση στο Δ.Σ., και με την εγγραφή τους του εξασφαλίζουν την ψήφο τους.

19. Πριν δυο χρόνια είχαν γίνει όλες οι απαραίτητες ενέργειες συλλογής δηλώσεων, μηχανογράφησης, ώστε τα Μητρώα των Αγροτών να γίνουν πραγματικότητα.

Το σύστημα αυτό όμως έχει μείνει στην αδράνεια, παρόλο που η ύπαρξη του θεωρείται απαραίτητη ώστε η διοίκηση να γνωρίζει ποιοι είναι οι ενεργοί αγρότες, ώστε να μπορεί να τους βοηθήσει αποτελεσματικά.

20. Για να είναι αποτελεσματική η διαδικασία ψήφησης για συγκεκριμένα θέματα που ανακύπτουν εκτάκτως, το καταστατικό προβλέπει διαχωρισμό ανάλογα με τις δραστηριότητες.

Ανάλογα με τη σοβαρότητα του θέματος, το οικονομικό μέγεθος και την εμβέλεια του συνεταιρισμού απαιτείται απαρτία των μελών ή ψήφος μόνο από τους άμεσα ενδιαφερομένους συνεταιριστές.

Στα πλαίσια της άγνοιας και του χαμηλού μορφωτικού επιπέδου υπάρχουν μέλη που φέρνουν αντίδραση στην ολομέλεια, καθυστέρηση στη λήψη έγκαιρων αποφάσεων και ίσως αν καταφέρουν να υπερισχύσουν στη λήψη λανθασμένων αποφάσεων. Αυτό εξηγεί τους λόγους για τους οποίους γίνονται τα όσα ανάφερα παραπάνω.

21. Για να παραμείνουν οι νέοι στην ύπαιθρο, χρησιμοποιείται τα τελευταία χρόνια, επιδότηση στους νέους αγρότες. Αυτά είναι και η μόνη κατεύθυνση στην οποία προσανατολίζεται η πολιτεία.

Θεωρώ όμως το μέτρο αυτό ως ημίμετρο γιατί σε λίγα χρόνια σταματάει αυτή η επιδότηση και τότε όσοι την έχουν πάρει και δεν έχουν επενδύσει σωστά θα μείνουν απροστάτευτοι. Στην ουσία δε βοηθά, απλά χαρτζιλικώνει κάποιους άνεργους οι οποίοι αποβλέπουν στο να επωφεληθούν των επιδοτήσεων και όχι για να προσφέρουν παραγωγικά χέρια.

Δεν υπάρχει υποδομή, κίνητρα για να μείνουν οι νέοι στην ύπαιθρο.

Θα μπορούσαν να δώσουν τα διπλάσια χρήματα (περίπου 8 εκ.) σε αγροτικές οικογένειες, με αυστηρά κριτήρια, να μην τους δίνουν τα χρήματα στο χέρι, αλλά να τους δίνουν κίνητρα για επενδύσεις χωρίς να έχουν δικαίωμα πώλησης. Δηλαδή θα μπορούσε το κράτος να μεσολαβεί και να

τους αγοράζει τρακτέρ ή μηχανήματα γεωργικά ή να χτίζει τις αποθήκες τους ή άλλες απαραίτητες εγκαταστάσεις.

ΑΓΡΟΤΟΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΤΡΙΤΑΙΑΣ

1. Το αντικείμενο του συνεταιρισμού μας είναι αγροτοκτηνοτροφικό. Ασχολείται με τη συλλογή και πώληση του γάλακτος, με την αγορά σε τιμή κόστους ζωοτροφών και λιπασμάτων καθώς και με τη δανειοδότηση των αγροτών μέσω της Αγροτικής Τραπέζης.

2. Τα εγγεγραμμένα μέλη μας ανέρχονται στα 120.

3. Ακολουθούνται οι διαδικασίες οι οποίες προβλέπονται από το καταστατικό για τα θέματα που αφορούσαν τη σύσταση και τους κανόνες λειτουργίας μας. Για τρέχοντα θέματα που προκύπτουν, λύσεις δίνει το ΔΣ.

4. Βασικός σκοπός της ίδρυσής μας ήταν η πώληση του γάλακτος με καλύτερη τιμή στην αγορά και η οικονομική ενίσχυση των αγροτοκτηνοτρόφων. Να βοηθήσουμε στην αύξηση του εισοδήματός τους και να τους προστατέψουμε από τους μεγαλέμπορους, δίδοντάς τους καλύτερες τιμές.

5. Το ΔΣ του συνεταιρισμού μας δεν αμοίβεται και αυτό γιατί κάτι τέτοιο δεν προβλέπεται από το καταστατικό. Ίσως πρέπει να γίνει κάποια αλλαγή στο σημείο αυτό ενώ ταυτόχρονα πρέπει να βρεθούν οι πόροι από τους οποίους θα αντληθούν τα χρήματα για την αμοιβή των μελών του ΔΣ.

Αν εγκριθεί κάποιο κονδύλι για το σκοπό αυτό, τότε θα ήταν προς όφελος του συνεταιρισμού μας, γιατί τα εκλεγμένα μέλη θα δούλευαν καλύτερα, πιο αντικειμενικά, χωρίς να δεσμεύονται απέναντι σε συμφέροντα τρίτων, θα δουλεύανε περισσότερο αποτελεσματικά για το όφελος όλων των μελών.

6. Δεν γίνονται ούτε σεμινάρια ούτε επιμορφωτικά προγράμματα στα εκλεγμένα διοικητικά μέλη.

Η ύπαρξη τους θα βοηθούσε στο να επιτελούν το έργο τους με επιτυχία, γιατί θα είχαν ενημερωθεί για τα τρέχοντα θέματα και θα είχαν τις κατάλληλες γνώσεις. Θα ενημερώνονται για τις νέες πρακτικές και μεθόδους, τα οποία αφορούν τα μέλη τους, τα οποία στη συνέχεια οφείλουν να ενημερώνουν.

7. Εμείς, βασικά το γάλα το έχουμε ως προϊόν μετακίνησης και διοχέτευσης στην αγορά και αυτό γίνεται μέσω της Ένωσης Καλαβρύτων. Στην πραγματικότητα θα μπορούσαμε να δίνουμε το μαλλί, το κρέας, τα σιτηρά και άλλα αγαθά τα οποία παράγουν τα μέλη μας, αυτό όμως δεν γίνεται γιατί δεν διαθέτουμε την κατάλληλη υποδομή και οργάνωση.

Αποψη μου είναι πως οι συνεταιρισμοί πρέπει να διαθέτουν τα δικά τους υποκαταστήματα πώλησης των προϊόντων τους. Αυτό είναι πολύ θετικό τόσο για τους συνεταιριστές όσο και για το ευρύτερο καταναλωτικό κοινό.

Μέσω των υποκαταστημάτων το προϊόν φτάνει κατευθείαν στα κέντρα αγοράς, χωρίς ενδιάμεσους μεσάζοντες, δίνοντας σου τη δυνατότητα να πουλάς φθηνότερα. Έτσι μπαίνεις δυναμικά στην αγορά, κερδίζοντας μέρος αυτής και γίνεσαι ανταγωνιστικός.

Έχουμε διπλό όφελος για τους καταναλωτές οι οποίοι αγοράζουν φθηνότερα όσο και για τους συνεταιριστές για τους οποίους αύξηση των συνεταιριστικών εσόδων σημαίνει και αύξηση της συνεταιριστικής τους μερίδας.

8. Η συνεταιριστική οργάνωση, δεν βρίσκεται σε ικανοποιητικό επίπεδο γιατί δεν αξιοποιεί όλες τις δυνατότητες τις οποίες έχει.

Θα έχει θετικά αποτελέσματα αν αξιοποιήσει τα πλεονεκτήματα που έχει στη διάθεσή της και επανδρώσει τα συμβούλιά της με ικανά άτομα τα οποία θα διαθέτουν τις κατάλληλες γνώσεις και θα οδηγήσουν τους συνεταιρισμούς στην επίτευξη των στόχων τους.

Τη δυνατότητα αυτή, δυστυχώς έχουν κυρίως οι μεγάλοι και οικονομικά δυνατοί και αυτοκέφαλοι συνεταιρισμοί.

9. Τόσο η υπαλληλική μας οργάνωση όσο και η στελέχωση μας με κτηνιάτρους, γεωπόνους δεν είναι ικανοποιητική. Απασχολούμε ελάχιστους υπαλλήλους, οι οποίοι είναι υποχρεωμένοι να έχουν γνώση όλων των αντικειμένων, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να βοηθήσουν στο συνεταιριστικό έργο όσο και αν αυτό επιθυμούν.

Όμως η σωστή στελέχωση και οργάνωση αποτελούν σημαντικότερους λόγους για την επίτευξη του σωστού αποτελέσματος, σε αυτό στηρίζεται και η σωστή λειτουργία.

Γίνονται εκ μέρους μας προσπάθειες ώστε να ξεπεράσουμε αυτό το πρόβλημα και να εργασθούμε καλύτερα.

10. Μόνο μέσω ισχυρών συνεταιρισμών θα υπάρξει γεωργική ανάπτυξη.

Στο γεωργικό τομέα παρατηρούμε μια ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα παραγωγής, ενώ οι δευτερογενείς και τριτογενείς τομείς παραγωγής παραμένουν αδρανείς.

Αν πετύχουμε τη δραστηριοποίηση και των τριών τομέων παραγωγής, οι συνεταιρισμοί θα παίξουν καθοριστικό ρόλο στο καθορισμό τιμών καθορίζοντας ευνοϊκές τιμές πώληση των προϊόντων για τους αγρότες ενώ με τη βοήθεια οργανωμένου τμήματος μάρκετινγκ θα βρίσκουν νέες αγορές για την πώληση των προϊόντων τους.

Αν δεν κινηθούν οι τομείς αυτοί δεν πρόκειται να υπάρξει γεωργική ανάπτυξη, γιατί προς την κατεύθυνση αυτή θα συνεχίσουν να κινούνται τα ιδιωτικά κεφάλαια.

11. Τα πλεονεκτήματα του συνεταιρισμού απέναντι στους ιδιώτες είναι:

- Μέσω των μελών μας είναι εύκολη η συλλογή των προϊόντων τον πρωτογενή τομέα.
- Πετυχαίνει καλύτερες τιμές στην αγορά, γιατί μπορεί να ασκεί πιέσεις λόγω του μεγάλου όγκου προϊόντων που διαθέτει.
- Μην έχοντας σαν στόχο το δικό τους κέρδος αλλά των μελών του κινείται χωρίς άγχος επιχειρηματικού κέρδους.

Τα μειονεκτήματα είναι τα εξής:

- Δυσκολία στην έγκυρη και άμεση λήψη αποφάσεων μέσω του ΔΣ και των μελών του.
- Δυσκολία στον ελιγμό κινήσεων ανάλογα με τις συνθήκες που δημιουργούνται στην αγορά, συγκριτικά με τον ιδιώτη.
- Υπερισχύει ο συνεταιριστικός σκοπός και όχι η λογιστική πραγματικότητα, δημιουργώντας έτσι συνθήκες οι οποίες δεν ανταποκρίνονται στα πραγματικά δεδομένα.

12. Ο συνεταιρισμός μας αποτελεί το μεσολαβητή μεταξύ των αγροτοκτηνοτρόφων και της Αγροτικής Τράπεζας για τη χορήγηση δανείων και επιδοτήσεων.

Εμείς εγγυούμαστε στην ΑΤΕ έναντι των μελών μας για τη σύναψη δανείων και μάλιστα με σχετικά ευνοϊκούς όρους για αυτά.

Στη μεταξύ μας σχέση υπάρχει φερεγγυότητα και αξιοπιστία, η οποία θεωρώ ότι είναι απαραίτητη για τον παραπάνω σκοπό. Προσπαθούμε να ενημερώνουμε τα μέλη μας, για το είδος των δανείων που πρόκειται να συνάψουν, τους όρους του, το ύψος του τόκου καθώς επίσης και για τις υποχρεώσεις που θα αναλάβει απέναντι στην ΑΤΕ.

Στην πραγματικότητα όμως σε πολλούς συνεταιρισμούς η κατάσταση δεν διαμορφώνεται έτσι. Παίρνουμε δάνεια από την ΑΤΕ τα οποία χορηγούν στα μέλη τους. Με συναισθηματικά κριτήρια και πολιτικές πιέσεις χωρίς να τα χρειάζονται πραγματικά.

Αποτέλεσμα αυτού να έχουμε πάρα πολλούς καταχρεωμένους αγρότες από τα δάνεια τα οποία έχουν πάρει, χωρίς να τα χρειάζονται και κατά συνέπεια δεν έχουν επενδυθεί ώστε να αποδώσουν και να γίνει η απόσβεση του δανείου.

13. Σαφώς και υπάρχει πολιτική παρέμβαση στη λειτουργία των συνεταιρισμών και κυρίως των μικρών.

Οι λόγοι είναι ότι δεν έχουνε οικονομική αυτοτέλεια με αποτέλεσμα να είναι πιο επιρρεπείς στις πιέσεις των εκάστοτε πολιτικών ώστε να εξασφαλίσουν τα απαραίτητα κεφάλαια για τη λειτουργία τους.

Επίσης ένας άλλος λόγος είναι ότι τα εκλεγμένα διοικητικά μέλη τα οποία πολλές φορές τοποθετούνε τα κόμματα τα οποία στη συνέχεια είναι εύκολο να τα καθοδηγούνε όπως αυτοί θέλουνε.

Σημαντικός λόγος είναι επίσης και η αμάθεια σε συνδυασμό με το χαμηλό επίπεδο των διοικητικών μελών, τα οποία δεν έχουν τη δυνατότητα να αντιδράσουνε στις πιέσεις.

14. Βάσει του Νόμου Καποδίστρια, έχουμε τη συγχώνευση κοινοτήτων σε ενιαίους δήμους.

Αφού έχουμε ενοποίηση κοινοτήτων σε ένα δήμο θα πρέπει να γίνει και η αντίστοιχη ενοποίηση των τυχόν συνεταιρισμών οι οποίοι υπάρχουν στις πρώην κοινότητες.

Παραδειγματικά αναφέρω ένα θετικό αποτέλεσμα της ενοποίησης για την περιοχή μας. Είναι η δημιουργία συνεταιρισμού 900μελών με εισφορά 50.000 δρχ. έχουμε κεφάλαιο 45.000.000 δρχ. Δημιουργείται Συνεταιριστική Τράπεζα, δίνοντας έτσι δάνεια με χαμηλότερο τόκο ενώ σου μένει το κεφάλαιο και δεν επιβαρύνεις τα μέλη σου.

15. Θα μπορούσε να γίνει συγχώνευση, σύμφωνα με τη γεωργική περιοχή στην οποία ανήκουν, δηλαδή ορεινοί συνεταιρισμοί ή κάμπου ή με βάσει ομοειδή αντικείμενα.

Αν όμως κάτι τέτοιο δεν μπορεί να γίνει, η ιδέα της συνεργασίας, φαίνεται πολύ καλή στη προκειμένη περίπτωση. Έτσι δίνεται η δυνατότητα στα μέλη διαφορετικών συνεταιρισμών να ανταλλάσσουν πολύτιμες πληροφορίες, συμβουλές, εμπειρίες, τεχνογνωσία και επιστημονικό προσωπικό.

16. Το σημαντικότερο πρόβλημα το οποίο θα προκύψει κατά τη προσπάθεια συγχώνευσης είναι το οικονομικό. Κάποιοι οι οποίοι δυστυχώς δεν έχουν έσοδα επιβαρύνουν τα μέλη τους με εισφορές, προμήθειες κτλ.

Παρατηρούμε πως οι συνεταιρισμοί του κάμπου έχουν έσοδα άρα και τα μέλη τους έχουνε κέρδη σε αντίθεση με αυτούς που βρίσκονται στην ορεινή περιφέρεια στους οποίους τα έξοδα καλύπτονται από τα μέλη τους με τις εισφορές τους.

Λύση στο πρόβλημα αυτό είναι να βάλουμε υψηλότερες εισφορές στα μέλη των οικονομικά αδύναμων συνεταιρισμών ώστε να εξισορροπήσουν με τους οικονομικά ισχυρούς, οι οποίοι θα βρίσκονται στην ίδια περιφέρεια.

Άλλο πρόβλημα θεωρώ ότι είναι η αντίδραση των προέδρων και των ταμιών των συνεταιρισμών οι οποίοι μέχρι τώρα παίρνανε στα χέρια τους τα λεφτά των επιδοτήσεων και τα διαθέτανε με τρόπο κάθε άλλο παρά αντικειμενικό στα μέλη τους.

Λύση στο πρόβλημα αυτό είναι οι επιδοτήσεις να μπαίνουν κατευθείαν σε τραπεζικούς λογαριασμούς ώστε να μην τις επωφελούνται οι εκάστοτε ταμίες.

Πρόβλημα επίσης θα αντιμετωπίσουν οι συνεταιρισμοί οι οποίοι είναι αυτόνομοι και διαθέτουν δική τους ακίνητη περιουσία, έχουν δηλαδή στην κατοχή τους κτίρια, αποθήκες, αυτοκίνητα, μηχανήματα και θα είναι αναγκασμένοι να ενωθούν με άλλους οι οποίοι είναι χρεωμένοι.

Σαν λύση αυτού φαντάζομαι τη συμμετοχή των χρεωμένων, με άλλο είδος παροχές τις οποίες θα παρέχουν τα μέλη τους και φυσικά με μεγαλύτερη χρηματική εισφορά.

17. Δεν υπάρχει συνεταιρισμός ο οποίος να εκδίδει εφημερίδες ή έντυπα που να αφορούνε τα μέλη του.

Κάτι τέτοιο όμως θα ήταν θετικό βήμα για τη σωστή, πλήρη και έγκυρη ενημέρωση των συνεταιριστών.

Ο λόγος για τον οποίο εμείς δεν εκδίδουμε είναι η έλλειψη οικονομικών πόρων.

18. Ο συνεταιρισμός διαθέτει μέλη τα οποία δεν συμμετέχουν ενεργά. Όχι μόνο δεν εξυπηρετούν τους σκοπούς μας αλλά τους δυσκολεύουνε αφού δεν υπάρχει απαρτία στις συνελεύσεις μιας και γίνονται εικονικά μέλη.

Διαγραφή γίνεται αφού εξεταστούν οι λόγοι για τους οποίους δεν συμμετέχουν. Μόνο αν είναι οικονομικοί, δηλαδή δε μπορεί να καταβάλλει τη συνεταιριστική τους εισφορά, προσπαθούμε να δώσουμε την ευκαιρία εξόφλησης στον ενδιαφερόμενο. Στην περίπτωση αυτή σαν κύρωση του επιβάλλουμε μια συμβολική αύξηση στην εισφορά του.

Σε κάθε άλλη περίπτωση, κατά την οποία κρίνουμε ότι κάποιο μέλος δεν εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του απέναντι στο συνεταιρισμό ή με τις πράξεις του τον ζημιώνει, τότε διαγράφεται.

19. Μέσο των Μητρώων Αγροτών, η πολιτεία γνωρίζει ποιοι είναι οι ενεργοί αγρότες και ποιοι διαθέτουν απλά μια αγροτική περιουσία.

Στην πράξη το σύστημα αυτό δεν έχει εφαρμοστεί, αν και η εφαρμογή του θα δώσει τη δυνατότητα στη διοίκηση να γνωρίζει ποιοι είναι οι ενεργοί αγρότες, αφού για τη συμμετοχή τους στο συνεταιρισμό θα έχει σαν βασική προϋπόθεση της άσκηση του αγροτικού επαγγέλματος.

20. Η διαδικασία ψήφισης για κάποιο συγκεκριμένο θέμα που ανακύπτει εκτάκτως στο συνεταιρισμό δεν είναι πάντα αποτελεσματική.

Αυτό γιατί μέσα υπάρχουν διαφορετικές ομάδες μελών, έτσι όταν γίνεται ψήφιση για παράδειγμα, για την τιμή πώλησης του γάλακτος, η ψήφος του αγρότη, δεν βοηθά γιατί δεν είναι αρμόδιος για το συγκεκριμένο θέμα. Δεν γνωρίζει ούτε τους παράγοντες οι οποίοι καθορίζουν τη τιμή ούτε το όφελος του κτηνοτρόφου. Όμως με τη ψήφο τους επηρεάζουν και ίσως αρνητικά στη λήψη αποφάσεων.

Θα πρέπει για συγκεκριμένα θέματα, να έχουν δικαίωμα ψήφου μόνο τα ενδιαφερόμενα μέλη, ενώ τα υπόλοιπα να μπορούν να παρακολουθούν τη συνέλευση, να λένε την άποψή τους, χωρίς όμως να έχουν δικαίωμα ψήφου.

21. Είναι πράγματι λυπηρό να βλέπουμε τους νέους να εγκαταλείπουν τα χωριά τους και να εγκαταστήθονται στα αστικά κέντρα ψάχνοντας απεγνωσμένα για δουλειά.

Αποτέλεσμα αυτού, είναι να έχουμε μείωση των παραγόμενων αγροτικών προϊόντων και την απειλή με εξαφάνιση κάποιων παραδοσιακών τρόπων καλλιέργειας.

Σημαντικό βήμα έχει γίνει εκ μέρους της πολιτείας ώστε να παροτρύνει τους νέους να ασχοληθούν με τον αγροτικό τομέα, βοήθεια με τη μορφή επιδοτήσεων στους νέους αγρότες.

Τους χορηγείται βοήθεια, για να ξεκινήσουν δική τους μονάδα παραγωγής ή εκτροφής, χρειάζονται όμως αυστηρά κριτήρια ως προς τη

χορήγηση και τον τρόπο επένδυσης, ώστε να αποφύγουμε φαινόμενα κατασπατάλησης των επιδοτήσεων.

Ενώ ταυτόχρονα με τη σωστή καθοδήγηση και ολοκληρωμένες προτάσεις να δημιουργήσουν εύρωστες μονάδες, που θα ζωντανέψουν την ύπαιθρο.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΑΓΕΛΑΔΟΤΡΟΦΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΑΤΡΩΝ «ΠΡΩΤΟ»

1. Το αντικείμενο του συνεταιρισμού μας είναι η παραγωγή γαλακτομικών προϊόντων. Αρχικά κάνουμε συλλογή του αγελαδινού γάλακτος, η παστερίωσή του, η εμφιάλωσή του και τέλος η παραγωγή παραδοσιακού γιαουρτιού και κρέμας σαντιγύς.

2. Παλιότερα, συλλέγαμε περίπου 25 τόνους γάλακτος ημερησίως και τα μέλη μας φτάνανε στα 500. Τα τελευταία όμως χρόνια τα μέλη μας φτάνουν στα 70, γιατί η ανάγκη μας σε γάλα είναι μικρότερη. Υπάρχει μια τάση εξάπλωσης των μελών προς την επαρχία, ξεφεύγοντας από την περιοχή των Πατρών, γιατί εκεί υπάρχει μεγαλύτερη διαθέσιμη ποσότητα γάλακτος.

3. Οι διαδικασίες οι οποίες τηρούνται κατά τη λειτουργία του συνεταιρισμού μας είναι ασφαλώς αυτές οι οποίες προβλέπει το καταστατικό. Τόσο οι διαδικασίες για την ανάδειξη των εκλεγμένων διοικητικών μελών όσο και οι διαδικασίες που απαιτούνται στη συνέχεια για την ορθή λειτουργία και την επίτευξη των στόχων μας, αναφέρονται στο καταστατικό και τηρούνται κατά γράμμα.

4. Ο συνεταιρισμός μας ιδρύθηκε το 1965 και είχε σαν σκοπό να επιτύχουν οι αγελαδοτρόφοι καλύτερη τιμή γάλακτος στην αγορά και για να υπάρχει σωστή διοίκηση προς αυτήν την κατεύθυνση.

Αφορμή για την ίδρυση μας ήταν η δωρεά που είχε κάνει προς εμάς η UNICEF, μηχανημάτων για την παραγωγή γάλακτος με σκοπό τη διάθεσή του σε διάφορα ιδρύματα.

5. Το ΔΣ του συνεταιρισμού μας δεν αμοίβεται γιατί τις θέσεις αυτές κατέχουν τα μέλη μας τα οποία είναι ταυτόχρονα και παραγωγοί και βγαίνουν από την διαδικασία ψήφισης μέσω Γενικής Συνέλευσης.

Επίσης, μια άλλη αιτία για την οποία δεν αμοιβονται είναι, ότι αφού σκοπός μας είναι η προώθηση του συλλογικού συμφέροντος για ποιο λόγο κάποιος να κερδίζουν, αμοιβόμενοι, από την προσπάθεια προώθησης και του προσωπικού τους συμφέροντος. Έτσι όλοι εργάζονται με σκοπό την καλή λειτουργία του συνεταιρισμού μας.

6. Στα εκλεγμένα διοικητικά μέλη μας, δεν γίνονται σεμινάρια ή άλλα επιμορφωτικά προγράμματα. Αυτό γιατί ο πρόεδρος του ΔΣ είναι ταυτόχρονα και πρόεδρος του εργοστασίου. Στην ουσία ο συνεταιρισμός μας αυτοδιοικείται αφού ο πρόεδρος εκτελεί και χρέη διευθυντού. Έτσι ο ίδιος παρακολουθεί συνέχεια τις εξελίξεις της τεχνολογίας και προσαρμόζει τις ανάγκες μας στις νέες εξελίξεις της αγοράς. Το ίδιο ισχύει και για τα υπόλοιπα μέλη, τα οποία ενημερώνονται μόνα τους για τις νέες εξελίξεις της τεχνολογίας, πάνω στα θέματα τα οποία τα αφορούν.

Βέβαια αν το κράτος είχε κάνει κάποια κίνηση προς αυτή την κατεύθυνση, σαφώς θα ήταν προς όφελος των μελών μας.

7. Η διοχέτευση των προϊόντων μας στην αγορά γίνεται μέσω φορτηγών – ψυγείων.

8. Εάν η συνεταιριστική οργάνωση λειτουργεί σωστά τότε είναι καλή, αν όχι είναι καλύτερα να αναλάβει η ιδιωτική πρωτοβουλία. Θα πρέπει να νοιάζεται για την σωστή λειτουργία του συνεταιρισμού και να ελέγχει συνεχώς αν η πορεία της συμβαδίζει προς την επίτευξη των στόχων της.

Να νοιάζεται για τα προβλήματα που δημιουργούνται, για το αν πάνε καλά ή όχι οι πωλήσεις της και γενικότερα να κάνει συνεχώς έρευνα αγοράς.

9. Η υπαλληλική διάρθρωση του προσωπικού μας και η οργάνωση είναι πάρα πολύ ικανοποιητική. Αυτό γιατί για την επιλογή του προσωπικού μας, θέτουμε αυστηρά κριτήρια τα οποία σαφώς και τηρούνται.

Για το λόγο αυτό έχουμε φτάσει στο σημείο να έχουμε επιτύχει τους στόχους μας, έτσι μπορώ να πω ότι έχουμε άριστη υπαλληλική διάρθρωση.

10. Η ανάπτυξη και δημιουργία ισχυρών συνεταιρισμών συμβαδίζει με τη γεωργική ανάπτυξη. Για τη δημιουργία όμως ισχυρών συνεταιρισμών θα πρέπει να βοηθήσει και η πολιτεία. Με την επιδότηση μόνο των οικονομικά βιώσιμων και γενικότερα αυτών που προσπαθούν προς αυτή την κατεύθυνση.

11. Ως πλεονέκτημα και μειονέκτημα των συνεταιρισμών απέναντι στους μεμονωμένους ιδιώτες εμπόρους, θα σας αναφέρω ένα το οποίο εκφράζει τη άποψή μου.

Μέσω συνεταιρισμών κάποιοι επιτήδριοι, προσπαθούν ν' αποκομίσουν οικονομικά οφέλη, παίρνοντας δάνεια, τρώγοντας επιδοτήσεις ενώ ο ιδιώτης παλεύει για να μπορέσει να αποκομίσει κέρδη.

Ο ιδιώτης αν δει ότι οι πωλήσεις του πέφτουν, ψάχνει να βρει την αιτία, αναπροσαρμόζει το αρχικό του πρόγραμμα δράσης στις νέες υπάρχουσες συνθήκες αγοράς, με σκοπό να κερδίσει το χαμένο μερίδιο της αγοράς. Αυτό γίνεται γιατί δεν του δίνεται άλλη δυνατότητα για να έχει κέρδη σε αντίθεση με τους συνεταιρισμούς οι οποίοι αδιαφορούν για τέτοια θέματα, φροντίζοντας μόνο το προσωπικό τους οικονομικό όφελος.

12. Ο συνεταιρισμός μας, δεν έχει καμία σχέση με την ΑΤΕ. Αυτό γιατί είναι αυτοκέφαλος, με δικά της κεφάλαια επί δεκαπενταετίας, είναι οικονομικά εύρωστος, κάθε τέλος χρήσης αποδίδει κέρδη στα μέλη του και κατά συνέπεια δεν χρειάζεται παροχή δανείων μέσω ΑΤΕ.

Επίσης μόνοι μας, κάνουμε αγορές μεγάλων ποσοτήτων, ζωοτροφών και ότι άλλο χρειάζονται τα μέλη μας, τα οποία τα μεταπωλούμε σε αυτά σε τιμή κόστους.

13. Όπως είπα, ο συνεταιρισμός αυτοδιοικείται, είναι οικονομικά εύρωστος, έχει καλύψει τους αρχικούς του στόχους και κατά συνέπεια δεν επιτρέπει τη πολιτική παρέμβαση κατά τη λειτουργία του.

Γενικότερα όμως υπάρχει πολιτική παρέμβαση στους περισσότερους συνεταιρισμούς με αποτέλεσμα να είναι όλοι καταχρεωμένοι. Θεωρώ ότι ο λόγος για τον οποίο γίνεται αυτό, είναι ότι μέσω αυτών οι πολιτικοί ασκούν τη δική τους μικροπολιτική. Αποτέλεσμα αυτού είναι να επηρεάζεται η λειτουργία τους αρνητικά, αφού η διοίκηση είναι έρμαιο των πολιτικών και δεν μπορεί να ασκήσει σωστά τα καθήκοντά της.

14./15./16. Θεωρώ ότι ο Νόμος Καποδίστρια δεν επηρεάζει καθόλου τους συνεταιρισμούς, όταν αυτοί λειτουργούν σωστά.

17. Οι συνεταιρισμοί δεν εκδίδουν εφημερίδα ή κάποια έντυπα που να αφορούν την ενημέρωση των συνεταιριστών.

Ο δικός μας δεν εκδίδει γιατί έχει λίγα μέλη τα οποία είναι εύκολα να τα συγκεντρώσει και να τα ενημερώσει για τα τρέχοντα θέματα.

18. Ο συνεταιρισμός μας δεν έχει μη ενεργά μέλη. Για μας ενεργά θεωρούνται όσα έχουν άμεση συνεργασία μαζί μας και αυτό γίνεται με όσα μέλη φέρνουν το γάλα τους.

Όταν αυτό δεν γίνεται, τότε θεωρείται αυτόματη και η διαγραφή τους, έτσι ώστε να μην αναλαμβάνουν ευθύνες που πιθανόν θα δημιουργηθούν στο μέλλον από πράξεις του παρελθόντος αφού δεν είναι ενεργά μέλη.

19. Μέσω των Μητρώων των Αγροτών, θα μπορούσε να παρακολουθείται διοικητικά η εν γένει συμπεριφορά των μελών, όμως δυστυχώς αυτό δεν είναι δυνατόν, γιατί στην πράξη δεν εφαρμόζονται.

20. Η διαδικασία ψήφησης για θέματα που ανακύπτουν εκτάκτως στο συνεταιρισμό μας, είναι αποτελεσματική όταν περνά από το ΔΣ, γιατί αυτό είναι το πλέον αρμόδιο για τη λήψη σωστών αποφάσεων, αφού αυτό είναι κατάλληλα καταρτισμένο για το σκοπό αυτό.

21. Στην ύπαιθρο υπάρχει και θα υπάρχει σημαντικό πρόβλημα. Οι νέοι αναγκάζονται να φύγουν, γιατί δεν υπάρχουν κατάλληλες συνθήκες που θα τους επιτρέψουν την αξιοπρεπή επιβίωσή τους.

Η πολιτεία δεν βοηθά στο να μείνουν οι νέοι στα χωριά και δυστυχώς σε λίγα χρόνια δεν θα έχουμε αγροτική παραγωγή, λόγω έλλειψης αγροτικών χεριών.

Οι επιδοτήσεις που δίνονται δεν βοηθούν, γιατί δεν δίνονται σωστές κατευθύνσεις για την ορθή επένδυση τους σε τομείς που θα αποφέρουν έργο.

Επίσης πρόβλημα δημιουργούν και οι ποσοτώσεις οι οποίες επιβάλλονται. Βάσει αυτών αν παράγεις μεγαλύτερη ποσότητα γάλακτος, εφόσον έχεις δυνατότητες και θες να κρατήσεις τα παιδιά σου στην ύπαιθρο, όχι μόνο δεν το επιβραβεύουν αλλά επιβάλλονται και κυρώσεις.

ΕΝΩΣΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ

1-2. Η ένωση λειτουργεί από το 1964, περιλαμβάνει στη δύναμή της, 44 πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς, με φυσικά μέλη 1700. Έχει έδρα τα Καλάβρυτα, και λειτουργεί στην κατεξοχήν ορεινή περιοχή των Καλαβρύτων.

Απασχολεί 24 μονίμους υπαλλήλους και 40 εποχιακούς. Κύρια της δραστηριότητα είναι η συγκέντρωση και επεξεργασία του αιγοπρόβειου γάλακτος περιοχής Καλαβρύτων αλλά και εκτός αυτής.

Πέραν αυτού ασχολείται και με προμηθευτικές εργασίες. Διαθέτει δυο (2) σουπερ – μάρκετ, ένα στα Καλάβρυτα και ένα στη Κλειτορία, έχει πρατήριο γεωργικών και κτηνιατρικών φαρμάκων, λειτουργεί αποθήκες συνεταιρισμών σε χωριά της επαρχίας, διαθέτει δυο ΣΙΛΟ ζωοτροφών χωρητικότητας 900 τόνων. Επίσης διαθέτει κεντρικές αποθήκες λιπασμάτων και σπόρων. Λειτουργεί δυο (2) σταθμούς πρόξυψης γάλακτος, ένα στο Πρέβεδο Πατρών και ένα στο Αίγιο καθώς επίσης και ψυκτικούς θαλάμους δίπλα από το εργοστάσιο της. Διαθέτει επίσης δικά της μεταφορικά μέσα για την εξυπηρέτηση των αναγκών της.

Το εργοστάσιο γάλακτος της ένωσης, βρίσκεται στα Καλάβρυτα, εργάζεται κατά τους μήνες Δεκέμβριο ως και Ιούλιο κάθε χρήσης.

Συγκεντρώνει γάλα από τους νομούς Αχαΐας, Ηλείας και Αρκαδίας. Λειτουργεί από το 1972 και το 1999 συγκέντρωσε τη μεγαλύτερη ποσότητα γάλακτος, 8.078 τόνοι, με ανώτατη ημερήσια παραλαβή 80 τόνους ημερησίως.

3. Κατά τη λειτουργία μας τηρούνται οι διαδικασίες οι οποίες προβλέπονται στο καταστατικό. Τηρούνται οι αποφάσεις των διοικήσεων τόσο των πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών όσο και της ένωσης, οι οποίες στηρίζονται στην εκάστοτε νομοθεσία και στις αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης.

Βέβαια υπάρχει απόκλιση από την πλήρη τήρηση του καταστατικού σε τρέχοντα θέματα κατά τη λειτουργία μας για τα οποία δεν είχε γίνει σχετική πρόβλεψη κατά τη σύστασή του και επιλύονται από το Δ.Σ.

4. Ο βασικός σκοπός ιδρύσεως της ένωσης μας, είναι πιστεύω ο ίδιος με αυτό κατά τη σύσταση των πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών. Είναι δηλαδή η συμβολή της στη στήριξη του εισοδήματος των κτηνοτρόφων της περιοχής της και στην ανάπτυξη του βιοτικού της επιπέδου.

Παράλληλα λειτούργησε με σκοπό τη προμήθεια των αγροτών με προϊόντα καλής ποιότητας σε συμφέρουσες τιμές, βάζοντας φραγμό στην ασυδοσία των εμπόρων, την παροχή υπηρεσιών, διανομής επιδοτήσεων στα μέλη της, παροχή συμβουλών με επιστημονικό προσωπικό όπως γεωπόνοι, χημικοί κτλ.

5. Το Δ.Σ. ένωσης μας δεν αμοίβεται, παίρνει μόνο έξοδα παράστασης και μετακίνησης όπου και όταν χρειαστεί. Αυτό γίνεται γιατί η παροχή των υπηρεσιών του γίνεται αφιλοκερδώς, προσφέρουν σημαντικά στην ανάπτυξη της ένωσης χάνοντας πολύτιμο χρόνο από την εργασία τους.

Πιστεύω ότι θα έπρεπε να αμοίβονται τα Δ.Σ. μεγάλων συνεταιρισμών και ενώσεων γιατί λόγω του όγκου τους χάνεται η οικογενειακή τους μορφή και εισέρχονται στις διοικήσεις η προώθηση των προσωπικών τους συμφερόντων αγνοώντας έτσι το όφελος των συνεταιρισμών.

Οι μεγάλοι συνεταιρισμοί συνδυάζουν την κοινωνική τους μορφή με την εμπορική ιδιότητα και για το λόγο αυτό θα έπρεπε να αμοίβονται. Ενώ αντίθετα η δική μας ένωση έχει διατηρήσει τον οικογενειακό της χαρακτήρα με

αποτέλεσμα οι λίγοι να δουλεύουν για το σύνολο, χωρίς να απαιτούν οικονομικές απολαβές.

6. Σεμινάρια ή άλλα επιμορφωτικά προγράμματα στα εκλεγμένα διοικητικά μας μέλη δεν γίνονται. Το ρόλο αυτό φυσικά έπρεπε να αναλάβει η πολιτεία, μιας και απαιτείται λόγω της πολυπλοκότητας πολλών θεμάτων τα οποία συσχετίζονται με κανόνες, όρους και διατάξεις τις οποίες θέτει η Ευρωπαϊκή Ένωση, κατά τακτά χρονικά διαστήματα.

Υπάρχει όμως αδρανοποίηση εκ μέρους της πολιτείας και τα σεμινάρια αυτά κρίνονται απαραίτητα για την πλήρη ενημέρωση των διοικήσεων ώστε να τα βοηθήσει να εκτελέσουν σωστά τα καθήκοντά τους.

7. Τα προϊόντα τα οποία παράγουμε είναι η φέτα σε βαρέλι, η ξερή μυζήθρα και βούτυρο γάλακτος και τα διοχετεύουμε σε όλη την Ελλάδα.

Στη δική μας περιοχή η διοχέτευση τους γίνεται μέσω των σουπερ-μάρκετ τα οποία έχουμε στη διάθεσή μας, ενώ στην υπόλοιπη Ελλάδα τα διοχετεύουμε μέσω εμπόρων που ταυτόχρονα είναι και μέλη μας.

8. Θεωρώ πως η Ένωση Συνεταιρισμών Καλαβρύτων αποτελεί την υγιή μορφή της συνεταιριστικής οργάνωσης.

Λειτουργεί χωρίς ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις, ανταποκρίνεται πλήρως στις υποχρεώσεις της προς τους συναλλασσόμενους με αυτή, έχει κερδίσει την εμπιστοσύνη των κτηνοτρόφων οι οποίοι την έχουν καταστήσει αξιόλογη στο συνεταιριστικό χώρο και ανταγωνιστική προς τους ιδιώτες επιχειρηματίες. Συνέπεια αυτών είναι να έχει προχωρήσει τελευταία στον εκσυγχρονισμό του εργοστασίου της με στόχο την ακόμη καλύτερη ανάπτυξη των προϊόντων της.

9. Η Διεύθυνση καθώς και οι υπάλληλοί της καταφέρνουν με την ευσυνειδησία και την καλή θέληση που τους κατέχει, να ανταποκρίνονται στις δραστηριότητες και απαιτήσεις της Ένωσης.

Πέραν του υπαλληλικού προσωπικού, έχει αξιόλογη ομάδα επιστημόνων, με ειδικότητες που ενδιαφέρουν την Ένωση όπως οικονομολόγοι, χημικοί, γεωπόνοι, κτηνίατροι και σαν στόχο έχουμε την απασχόληση περισσότερων επιστημόνων λόγω της διεύθυνσης του κύκλου των εργασιών μας.

10. Οι συνεταιρισμοί για να μπορέσουν να σταθούν, θα πρέπει να γίνουν ανταγωνιστικοί απέναντι στις μεγάλες επιχειρήσεις, οι οποίες μέχρι τώρα θεωρούνταν φραγμός.

Με προϋποθέσεις την ανταγωνιστικότητα και τον εκσυγχρονισμό τους, πρέπει να τους στηρίξει η πολιτεία για να συνεχίσουν την λειτουργία τους, και να ισχυροποιήσουν τη θέση τους στην αγορά.

Οι συνεταιρισμοί είναι αυτοί οι οποίοι ενδιαφέρονται για τους αγρότες, τους κτηνοτρόφους, για τις τάξεις των χαμηλότερων εισοδημάτων και προσπαθούν για την προώθηση των συμφερόντων τους.

Συμπεραίνουμε λοιπόν πως χωρίς ισχυρούς συνεταιρισμούς είναι αδύνατο να υπάρξει γεωργική ανάπτυξη.

11. Τα πλεονεκτήματα του συνεταιρισμού απέναντι στους μεμονωμένους ιδιώτες – εμπόρους είναι:

- Δίνει καλύτερες τιμές, οι οποίες αφορούν εφόδια, ζωοτροφές, λιπάσματα στα μέλη του, γιατί έχει τη δυνατότητα να αγοράσει σε χαμηλότερες τιμές λόγω των μεγάλων ποσοτήτων που παραγγέλλει.
- Στη δημιουργία καλύτερων τιμών, ευνοεί και η απουσία μεσαζόντων – παραγγελιοδόχων, γιατί ο συνεταιρισμός παραγγέλλει και αποθηκεύει τις παραγγελίες αυτές σε δικές του αποθήκες ώσπου να αγοραστούν από τα μέλη του.
- Οι αποφάσεις που παίρνει η διοίκηση αφορούν το κέρδος των μελών.
- Δυνατότητα επέκτασης των εγκαταστάσεών του, σε μακριότερες περιοχές, αν καταφέρει να προσελκύσει αγρότες από άλλες περιοχές. Αυτό θα το πετύχει αν δώσει καλύτερες τιμές στα προϊόντα του.

Παράδειγμα αυτού, αποτελεί η τιμή που έδωσε η Ένωσή μας για το γάλα που είχε σαν αποτέλεσμα, κτηνοτρόφοι εκτός νομού της Αχαΐας, να επιθυμούν να δώσουν το γάλα τους σε εμάς. Αυτό επιβάλλει στη διοίκηση μας την περαιτέρω επέκταση των εγκαταστάσεών μας στις περιοχές αυτές.

Ως μειονεκτήματα θεωρώ τα εξής:

- Υπάρχει βραδύτητα στην λήψη αποφάσεων, λόγω του ότι πρέπει να συκληθεί η Γενική Συνέλευση, με αποτέλεσμα να χάνονται ευκαιρίες.

- Περιορισμός από το νομικό καθεστώς που υπήρχε μέχρι σήμερα και αφορά θέματα από τη σύστασή του ως τη λήψη αποφάσεων.
- Δεν έχει τη δυνατότητα να αλλάξει το στρατηγικό σχέδιο πλεύσης και να το προσαρμόσει στις νέες συνθήκες της αγοράς.
- Λόγω του κοινωνικού του χαρακτήρα, χάνει ευκαιρίες που δημιουργούνται στην αγορά και τις οποίες εκμεταλλεύεται ο ιδιώτης.

12. Μέσω της ΑΤΕ γίνεται η δανειοδότηση της Ένωσης για να μπορεί να υλοποιεί τις δραστηριότητες της. Έχουμε καλές σχέσεις αξιοπιστίας. Λόγω της φερεγγυότητας μας απέναντι στις υποχρεώσεις μας.

Οι όροι με τους οποίους δανειοδοτεί τα μέλη μας, είναι τώρα λιγότερο ευνοϊκοί από ότι ήταν παλιότερα, και αυτό γιατί η πολιτική της ΑΤΕ έχει προσαρμοσθεί στους κανόνες της ελεύθερης αγοράς, στην οποία επικρατεί ο ανταγωνισμός.

13. Πολιτική παρέμβαση υπάρχει σε συνεταιρισμούς, οι οποίοι δεν έχουν καταφέρει να γίνουν ανταγωνιστικοί, οικονομικά ισχυροί και τις διοικήσεις τους κατέχουν άτομα χωρίς γνώσεις και επίπεδο, τα οποία υποκύπτουν στις απαιτήσεις των πολιτικών.

Παλιότερα η πολιτική παρέμβαση ήταν έντονη, γιατί οι εκάστοτε κυβερνήσεις περνούσανε μέσω των συνεταιρισμών την πολιτική τους.

Τώρα όμως, όσοι συνεταιρισμοί έχουν αποκτήσει εμπορική ιδιότητα, δεν έχουν ανάγκη την οικονομική ενίσχυση της πολιτείας, λόγω του εμπορικού τους χαρακτήρα, με αποτέλεσμα να μην υφίσταντο πολιτική παρέμβαση. Τους παρέχεται η δυνατότητα ισότιμου ανταγωνισμού, χωρίς να έχουνε χάσει την κοινωνική τους ταυτότητα.

14. 15. Στην πραγματικότητα, δεν νομίζω πως υπάρχει επίδραση του Νόμου Καποδίστρια στους συνεταιρισμούς. Απλά δίνεται η δυνατότητα για συγχώνευση ή συνεργασία προαιρετικά κυρίως μικρών συνεταιρισμών. Αυτό θα είχε θετικό αποτέλεσμα αν οι μικροί συνεταιρισμοί κατάφερναν να γίνουν μεγάλοι.

16. Τα προβλήματα της συγχώνευσης ή της συνεργασίας, θεωρώ, πως θα ήταν κυρίως λειτουργικά. Για παράδειγμα για να γίνει η Γενική συνέλευση πρέπει να πας στην έδρα του συνεταιρισμού, πράγμα δύσκολο αν τα μέλη είναι πολλά και βρίσκονται σε μεγάλη απόσταση από αυτή.

Επίσης θα υπάρξουν τοπιστικά προβλήματα γιατί όλοι θα θέλουν το συνεταιρισμό να λειτουργεί στο χωριό τους. Κάποιοι θα αντιδράσουν γιατί θα δουν ότι χάνουν την εξουσία που είχαν και δεν θα μπορούν να εξυπηρετήσουν τα συμφέροντά τους.

Διαφορετικά προβλήματα θα αντιμετωπίσουν οι χρεωμένοι συνεταιρισμοί οι οποίοι θα πρέπει να συγχωνευτούν με οικονομικά υγιείς.

Αν όλα αυτά ξεπεραστούν θα έχουμε θετικά αποτελέσματα προς όφελος μεγάλης μερίδας συνεταιριστών.

17. Η Ένωση, δεν εκδίδει εφημερίδα ή κάποια έντυπα προς ενημέρωση των συνεταιριστών και αυτό γιατί δεν υπάρχει οργανωμένο τμήμα για τον σκοπό αυτό.

Λόγω του μικρού αριθμού των μελών μας είναι εύκολη η συγκέντρωση τους. Ενημερώνουμε, επίσης τα μέλη μας μέσω ανακοινώσεων.

Όμως θα ήταν θετικό βήμα, να προγραμματίσουμε στο μέλλον την έκδοσή τους.

18. Στην Ένωση μας υπάρχουν μη ενεργά μέλη και συγκεκριμένα έχουμε 8 συνεταιρισμούς, οι οποίοι βρίσκονται σε αδράνεια από το 1993. Αυτοί βάση του νόμου περί συνεταιρισμών δεν πλήρωσαν τη συνεταιριστική τους μερίδα, συνέπεια αυτού είναι να μην μπορούν να εκλέξουν διοίκηση και έτσι δεν συμμετέχουν ενεργά στην Ένωση.

Δεν διαγράφονται, γιατί περιμένουμε ότι στο μέλλον θα δραστηριοποιηθούν ξανά. Με τον τρόπο αυτό, δηλαδή της μη διαγραφής τους, θεωρούμε ότι τους παρέχεται το κίνητρο για την ενεργή επανένταξή τους.

19. Τα Μητρώα Αγροτών, στην πράξη δεν τηρούνται αν και θα βοηθούσαν τις διοικήσεις να παρακολουθούν την συνεταιριστική συμπεριφορά των μελών τους.

Πριν 2 χρόνια η πολιτεία είχε κινηθεί για τη δημιουργία τους, όμως στη συνέχεια αδιαφόρησε για την εφαρμογή τους.

20. Η διαδικασία ψήφισης για θέματα που ανακύπτουν εκτάκτως είναι αποτελεσματική, λόγω του ότι λειτουργούμε σε κτηνοτροφική περιοχή με κοινά προβλήματα, με κοινά συμφέροντα άρα κοινές και ομόφωνες αποφάσεις.

21. Στην περιοχή των Καλαβρύτων το πρόβλημα της ερήμωσης της υπαίθρου είναι εντονότατο.

Υπάρχει κατεύθυνση της πολιτείας, για επιδότηση νέων αγροτών, χωρίς αποτέλεσμα, γιατί δεν χρησιμοποιούνται οι επιδοτήσεις με σκοπό να αποδώσουν.

Για να έχουμε αποτέλεσμα πρέπει η πολιτεία να θέτει αυστηρά κριτήρια και προϋποθέσεις για την χορήγηση των επιδοτήσεων, και να δώσει κίνητρα για κατασκευή εργοστασίων σε προβληματικές περιοχές.

3.2 ΑΝΑΛΥΣΗ – ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Τελειώνοντας την έρευνα, η οποία αφορούσε τη λειτουργία αλλά και γενικότερα θέματα, τα οποία αφορούν τους συνεταιρισμούς, θα κάνουμε μια προσπάθεια για ανάλυση παρουσίαση των απαντήσεων του ερωτηματολογίου, στο οποίο απάντησαν οι εκπρόσωποι των συνεταιρισμών.

Σκοπός της ίδρυσης των συνεταιρισμών είναι κατά κύριο λόγο η στήριξη του εισοδήματος των αγροτών, κτηνοτρόφων, η ανάπτυξη του βιοτικού τους επιπέδου, η προσπάθεια φραγμού στην ασυδοσία των εμπόρων και η προστασία των μικροπαραγωγών.

Τα παραπάνω επιτυγχάνονται με τη συγκέντρωση, επεξεργασία και προώθηση των προϊόντων στην αγορά των μελών τους, με τη προμήθειά τους με φτηνότερες πρώτες ύλες και τη χορήγηση αγροτικής πίστης αλλά και επιδοτήσεων μέσω της Αγροτική Τράπεζας της Ελλάδος.

Στην περιοχή μας, τα μέλη τα οποία είναι εγγεγραμμένα έχουν σχετικά μικρό αριθμό. Ο αριθμός αυτός κυμαίνεται από 50 έως 360 μέλη. Σε κάθε συνεταιρισμό υπάρχει ένας αριθμός μη ενεργών μελών. Ο λόγος εγγραφής των ατόμων αυτών είναι για καθαρά συναισθηματικούς λόγους. Είτε γιατί θέλουν έτσι να διατηρήσουν την επαφή τους με τα χωριά τους είτε γιατί θέλουν να βοηθήσουν κάποια υπάρχοντα μέλη να φτάσουν στο ΔΣ στηρίζοντας τα με τη ψήφο τους ή γιατί θεωρούν ότι η εγγραφή τους θα είναι αποδεικτικά της εξάσκησης του επαγγέλματος του αγρότη ώστε στο μέλλον να συνταξιοδοτηθούν.

Σε κάποιους συνεταιρισμούς τα μέλη αυτά δεν διαγράφονται αλλά ούτε και δέχονται κυρώσεις γιατί πρακτικά δεν εμποδίζουν τη λειτουργία τους ή γιατί θέλουν να τους δώσουν την ευκαιρία να επαναδραστηριοποιηθούν και να συμμετάσχουν ενεργά στο μέλλον.

Αντίθετα σε κάποιους άλλους συνεταιρισμούς τα μέλη τα οποία παύουν να έχουν συνεργασία μαζί τους διαγράφονται αυτόματα. Αυτό γίνεται για να μην έχουν στο μέλλον ευθύνες αλλά και υποχρεώσεις.

Το επίπεδο των μελών των συνεταιρισμών οι οποίοι βρίσκονται σε αγροτικές περιοχές, είναι χαμηλό. Δεν διαθέτουν καν τη στοιχειώδη μόρφωση με αποτελέσματα αρνητικά στη λειτουργία του συνεταιρισμού, αν τα μέλη αυτά προχωρήσουν σε θέσεις του Διοικητικού Συμβουλίου.

Τα μέλη του ΔΣ δεν αμοίβονται γιατί κάτι τέτοιο δεν προβλέπεται από το καταστατικό. Παίρνουν μόνο τα έξοδα παράστασης και τα μεταφορικά όταν αυτά απαιτούνται.

Δεν αμοίβονται γιατί είναι ταυτόχρονα και μέλη του συνεταιρισμού, που έχει ως σκοπό την προώθηση του συλλογικού συμφέροντος και όχι την απολαβή προσωπικού κέρδους.

Αν όμως το καταστατικό προέβλεπε την ύπαρξη κονδυλίων για αμοιβή των μελών του ΔΣ, τότε αυτό θα ήταν θετικό βήμα. Γιατί, όσον αφορά κυρίως τους μεγάλους συνεταιρισμούς που έχουν αποκτήσει την εμπορική ιδιότητα, τα μέλη δεν θα δεσμεύονταν απέναντι σε συμφέροντα τρίτων.

Θετικό θα ήταν επίσης γιατί οι άνθρωποι αυτοί χάνουν πολύτιμο χρόνο, πολλές φορές απασχολούνται και ολόκληρες ημέρες, από τις προσωπικές τους εργασίες. Αν αμοίβονταν θα είχαν κίνητρο ώστε να ασχοληθούν με περισσότερο ζήλο και μεράκι στις απαιτήσεις του συνεταιρισμού και θα ήταν

οι αποφάσεις τους σαφώς πιο αντικειμενικές αφού δεν θα μπαίνανε στο πειρασμό να υποκύψουν σε πιέσεις τρίτων, για προώθηση των δικών τους συμφερόντων.

Όσον αφορά την ύπαρξη σεμιναρίων ή άλλων επιμορφωτικών προγραμμάτων στα εκλεγμένα διοικητικά μέλη, η απάντηση είναι αρνητική.

Η πολιτεία αδιαφορεί, υπάρχει από την πλευρά της πλήρη αδρανοποίηση. Θεωρούν ότι αυτό γίνεται σκόπιμα γιατί τη βολεύει τα μέλη του ΔΣ να είναι αγράμματα, χαμηλού επιπέδου, άβουλα έτσι ώστε να ασκεί τα μικροπολιτικά της συμφέροντα.

Παλιότερα αλλά και τώρα στους μικρούς αγροτικούς συνεταιρισμούς η πολιτική παρέμβαση ήταν έντονη. Κάποιο πολιτικοί επιλέγανε τους υποψηφίους για το ΔΣ και δίνανε κατεύθυνση για τη ψήφιση τους, έτσι ώστε μετά την εκλογή τους, τους πιέζανε για χορηγήσεις δανείων, αποζημιώσεων ή επιδοτήσεων στα μέλη.

Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία καταχρεωμένων συνεταιρισμών οι οποίοι δεν μπορούν να αντεπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους και αντί να βοηθούν καταχρεώνουν τα μέλη τους.

Αυτό γινότανε γιατί τα μέλη των διοικήσεων ήταν αγράμματα και άβουλα και υποκύπτανε εύκολα στις πιέσεις των πολιτικών, μιας και συνεταιρισμοί στους οποίους ανήκαν ήταν οικονομικά ασθενείς και κατά συνέπεια μη ανταγωνιστικοί.

Τώρα όμως, γίνονται προσπάθειες ώστε οι συνεταιρισμοί να γίνουν ανταγωνιστικοί στην αγορά, αποκτώντας την εμπορική ιδιότητα, χωρίς να χάνουν τον κοινωνικό τους χαρακτήρα. Αν καταφέρουν να αυτοδιοικούνται και να είναι οικονομικά εύρωστοι, τότε είναι αδύνατη η πολιτική παρέμβαση.

Γίνονται προσπάθειες ώστε το υπαλληλικό προσωπικό και γενικότερα η οργάνωση των συνεταιρισμών να προσφέρουν τα μέγιστα αποτελέσματα.

Αυτό επιτυγχάνεται με πρόσληψη προσωπικού κάτω από αυστηρά κριτήρια, την κατάρτισή τους με επιστημονικό προσωπικό, ώστε να μπορεί να παρέχονται σωστές συμβουλές και υποδείξεις στα μέλη των συνεταιρισμών.

Σε αυτό υστερούν οι αγροτικές περιοχές, που έχουν στη διάθεσή τους μικρό αριθμό υπαλλήλων, για την κάλυψη πολλών αντικειμένων χωρίς να έχει εξειδικευμένες γνώσεις.

Η πολιτεία, μπορούσε μέσω των σεμιναρίων να βοηθήσει τα εκλεγμένα μέλη, αν ήθελε να δημιουργηθούν ισχυροί συνεταιρισμοί. Αυτό επιβάλετε άλλωστε από την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία στέλνει συνεχώς νέες οδηγίες, ρυθμίσεις, μεθόδους καλλιέργειας, απαγορεύσεις, επιδοτήσεις στη χώρα. Χρειάζεται συνεχής παρακολούθηση αυτών των θεμάτων και παράλληλη ενημέρωση των αρμοδίων. Μεταξύ των οποίων είναι και τα εκλεγμένα διοικητικά μέλη.

Έτσι, για να είναι επιτυχημένοι οι συνεταιρισμοί, αναγκάζονται οι πρόεδροι των ΔΣ, οι οποίοι μπορεί να είναι και πρόεδροι των εργοστασίων τα οποία ανήκουν στους συνεταιρισμούς, να παρακολουθούν μόνοι τους, τις νέες εξελίξεις, κατά συνέπεια αυτοενημερώνονται.

Παρακολουθώντας τις εξελίξεις της τεχνολογίας και τις ανάγκες που δημιουργούνται στην αγορά, κατευθύνουν ανάλογα τις δικές τους δραστηριότητες.

Καταλαβαίνουμε λοιπόν πόσο σημαντικό είναι, τις διοικήσεις των συνεταιρισμών να κατέχουν ικανά άτομα που διαθέτουν γνώσεις και πείρα για την σωστή εκτέλεση των καθηκόντων τους. Χρειάζεται σωστή διοίκηση, η οποία θεωρείται ότι είναι ο μοχλός της συνεταιριστικής ιδέας, για να μπορούμε να μιλάμε για σωστή κατεύθυνση της συνεταιριστικής οργάνωσης.

Η συνεταιριστική οργάνωση θα αποδώσει θετικά αποτελέσματα, μόνο εάν παρακολουθεί τις εξελίξεις και προσπαθεί να επιλύσει τα τρέχοντα προβλήματα.

Σήμερα, μπορούμε να πούμε ότι βρίσκετε στη σωστή κατεύθυνση, λειτουργώντας σωστά, χωρίς υποχρεώσεις οικονομικές και με σωστή και ικανή διοίκηση γίνεται ανταγωνιστική έναντι των ιδιωτών. Βέβαια δεν έχει αξιοποιήσει, ακόμη στο έπακρο όλες τις δυνατότητες που διαθέτει.

Από το σύνολο των απαντήσεων βλέπουμε ότι είναι αδύνατο να υπάρξει γεωργική ανάπτυξη χωρίς την ύπαρξη ισχυρών συνεταιρισμών. Οι λόγοι για τους οποίους οδηγούμαστε σε αυτό το συμπέρασμα είναι οι παρακάτω.

Στο ελεύθερο εμπόριο επικρατεί ισχυρός ανταγωνισμός γεγονός που απαιτεί ισχυρούς ανταγωνιστικούς και βιώσιμους συνεταιρισμούς. Προς αυτή τη κατεύθυνση η πολιτεία θα μπορούσε να βοηθήσει, με επιδοτήσεις τους βιώσιμους συνεταιρισμούς και στήριξη τους ώστε να ισχυροποιηθούν στην αγορά.

Οι συνεταιρισμοί οι οποίοι σέβονται τα μέλη τους, αλλά και τη συνεταιριστική ιδέα, έχουν προχωρήσει στον εκσυγχρονισμό τους με επέκταση των εγκαταστάσεων τους και επάνδρωση τους με σύγχρονα μηχανήματα ώστε να γίνουν ανταγωνιστικοί.

Ένας άλλος λόγος είναι ότι οι συνεταιρισμοί ενδιαφέρονται για τους αγρότες τα χαμηλά εισοδήματα και προσπαθούν να τα ενισχύσουν προωθώντας τα δικά τους συμφέροντα. Η επιδίωξη κοινών στόχων, με κοινή πολιτική προς αυτή τη κατεύθυνση, δημιουργεί ισχυρούς συνεταιρισμούς.

Προς την κατεύθυνση της ισχυροποίησης των συνεταιρισμών, θα βοηθούσε και η δραστηριοποίηση του δευτερογενή και τριτογενή τομέα παραγωγής.

Έχουν τη δυνατότητα συγκέντρωσης και επεξεργασίας των πρώτων υλών αλλά υστερούν στο να παράγουν νέα προϊόντα και να τα διοχετεύσουν σε νέες αγορές. Αυτό θα επιτευχθεί, αν λειτουργήσει τμήμα μάρκετινγκ, ώστε να δίνετε η δυνατότητα ενημέρωσης της διοίκησης, για τις ανάγκες της αγοράς με συγκεκριμένα προϊόντα και τη διοχέτευσή τους. Πρέπει να γνωρίζουν δηλαδή τι ζητάει ο καταναλωτής αλλά και σε ποια μερίδα καταναλωτών θα απευθύνονται.

Μέχρι σήμερα η διοχέτευση των προϊόντων στην αγορά γίνεται, με αντιπροσώπους, φορτηγά – ψυγεία, και εμπόρους. Μόνο η Ένωση Συνεταιρισμών διαθέτει δικά της σούπερ- μάρκετ για την κατανάλωση των δικών της προϊόντων.

Συμπεραίνουμε πως υστερούν στο λανσάρισμα των προϊόντων τους στην αγορά. Το κενό αυτό έρχονται να εκμεταλλευτούν οι ιδιώτες – έμποροι. Πιο κάτω αναφέρονται τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των συνεταιρισμών έναντι στους ιδιώτες – εμπόρους.

Ως πλεονεκτήματα των συνεταιρισμών αναφέρθηκαν τα εξής:

- Ο συνεταιρισμός δεν έχει κερδοσκοπικό χαρακτήρα, με την έννοια να αποκομίσει ο ίδιος τα κέρδη, αλλά τη διανομή των κερδών στα μέλη του. Έτσι κινείται απαλλαγμένος από το επιχειρηματικό άγχος του κέρδους προς όφελος των μελών του.
- Αγοράζοντας μεγάλες ποσότητες πρώτων υλών, πετυχαίνει καλύτερες τιμές. Στη συνέχεια τις αποθηκεύει και τις πουλά στα μέλη του σε τιμές κόστους.

- Έχοντας στη διάθεσή του μεγάλες ποσότητες προϊόντων, έτοιμα για κατανάλωση, μπορεί να δημιουργήσει πίεση στην αγορά ώστε να επιτύχει καλύτερες τιμές πώλησης για τα μέλη του.
- Έχοντας στη διάθεσή τους αποθήκες, πουλά κατευθείαν αγροτικά εφόδια, χωρίς μεσάζοντες, σε χαμηλότερες τιμές. Έτσι κερδίζει μέρος στην αγορά προσελκύοντας νέους πελάτες.
- Αν καταφέρει να κερδίσει την εμπιστοσύνη των παραγωγών, έχει τη δυνατότητα επέκτασης των εγκαταστάσεων τους σε νέες περιοχές.
- Είναι εύκολη η συλλογή στοιχείων του πρωτογενή τομέα μέσω των μελών.

Ως μειονεκτήματα των συνεταιρισμών έναντι των ιδιωτών – εμπόρων αναφέρθηκαν τα παρακάτω:

- Υπάρχει δυσκολία στην έγκαιρη και άμεση λήψη αποφάσεων για θέματα που προκύπτουν εκτάκτως. Γιατί χάνεται πολύτιμος χρόνος ώσπου να συγκληθεί η Γενική Συνέλευση ή το Δ.Σ. για τη λήψη αποφάσεων.
- Δεν έχει ελιγμό κινήσεων συγκριτικά με τον ιδιώτη ο οποίος γνωρίζοντας τι ζητά η αγορά προσαρμόζεται ευκολότερα.
- Πολλές φορές υπερισχύει ο συνεταιριστικός σκοπός έναντι της Λογιστικής πραγματικότητας, δημιουργώντας έτσι συνθήκες που δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα, έτσι χάνει ευκαιρίες τις οποίες εκμεταλλεύεται ο ιδιώτης.
- Υπάρχουν κάποιοι επιτήδριοι, οι οποίοι μέσω των συνεταιρισμών προσπαθούν να έχουν προσωπικό οικονομικό όφελος, σπαταλώντας δάνεια και επιδοτήσεις. Για να επιτύχουν αυτό το σκοπό, αδιαφορούν για τα προβλήματα που δημιουργούνται, δεν αναπροσαρμόζουν το αρχικό σχέδιο δράσης για να κερδίσουν το χαμένο μερίδιο της αγοράς. Ενώ αντίθετα ο ιδιώτης για να επιβιώσει και να έχει κέρδος αγωνίζεται, γιατί δεν έχει τη νοοτροπία του υπαλλήλου ο οποίος όσο και αν εργασθεί έχει σταθερό μισθό, απεναντίας πρέπει να τρέξει για να αυξήσει το εισόδημά του.

Όσον αφορά μια ξεχωριστή δραστηριότητα των συνεταιρισμών, είναι αυτή της δανειοδότησης των μελών του μέσω της Α.Τ.Ε., υπάρχει αξιοπιστία και φερεγγυότητα στη μεταξύ τους σχέση.

Οι όροι δανειοδότησης που θέτει η Α.Τ.Ε., δεν είναι πλέον ευνοϊκοί και λόγω του ανταγωνισμού που υπάρχει μεταξύ των τραπεζών, η Α.Τ.Ε.

προσπαθώντας να προσελκύσει νέους πελάτες, άλλαξε την ευνοϊκή μεταχείριση που είχε έναντι των αγροτών.

Η χορήγηση των δανείων στα μέλη των συνεταιρισμών, δεν γίνεται πάντα με τον καλύτερο τρόπο. Πολλές φορές, χορηγούνται σε αυτά τα δάνεια με συναισθηματικά ή εικονικά κριτήρια με αποτέλεσμα, να χρεώνονται άσκοπα τα μέλη τους και να μην επενδύουν τα δάνεια σωστά.

Οι οικονομικά εύρωστοι και αυτοκέφαλοι συνεταιρισμοί, δεν έχουν πλέον συνεργασία με την Α.Τ.Ε., γιατί καλύπτουν τις ανάγκες τους με ίδια κεφάλαια.

Αν υπήρξε σωστή ενημέρωση των συνεταιριστών, για τα είδη των δανείων που μπορούν να πάρουν και πώς να τα χρησιμοποιήσουν σωστά, θα αποφεύγαμε την άδικη χρεοκοπία τους.

Σε αυτή την κατεύθυνση θα βοηθούσε και η έκδοση εφημερίδων ή άλλων εντύπων που θα ενημέρωνε τους συνεταιριστές όχι μόνο για τα δάνεια, αλλά και για διάφορα θέματα που τους αφορούν άμεσα.

Κάτι τέτοιο όμως προς το παρόν δεν γίνεται γιατί τα μέλη των διαφόρων συνεταιρισμών είναι λίγα, οπότε θεωρείται εύκολη η συγκέντρωση και ενημέρωση τους καθώς επίσης και γιατί δεν υπάρχει οργανωμένο τμήμα για το σκοπό αυτό, επίσης και για λόγους έλλειψης οικονομικών πόρων.

Ίσως αυτό, θα έπρεπε να προβλέπεται από το καταστατικό, το οποίο στη βάση του τηρείται. Κατά τη λειτουργία και οργάνωση του τηρείται, ενώ για κάποιες ιδιαιτερότητες ή για τρέχοντα προβλήματα που δεν προβλέπονται αποφασίζει το Δ.Σ.

Ένας άλλος τρόπος για να παρακολουθείτε διοικητικά η συνεταιριστική συμπεριφορά των μελών, θα ήταν τα Μητρώα των Αγροτών, βάση των οποίων φαίνεται ποιοι ασκούν ως κύριο επάγγελμα αυτό του αγρότη και ποιοι κατέχουν απλά μια αγροτική περιουσία χωρίς να την εκμεταλλεύονται.

Πριν δυο χρόνια η πολιτεία είχε μεριμνήσει για τη δημιουργία τους, στη συνέχεια όμως αδιαφόρησε, με τη μη εφαρμογή του Μητρώου των Αγροτών.

Ένα άλλο θέμα, στο οποίο κρίθηκαν να απαντήσουν οι εκπρόσωποι των συνεταιρισμών ήταν ο νόμος Καποδίστρια. Βάσει αυτού του νόμου έχουμε τη συγχώνευση μικρών κοινοτήτων, οι οποίες ανήκουν στην ίδια γεωγραφική περιοχή σε ένα ενιαίο δήμο.

Ας δούμε την επίδραση του νόμου αυτού στους συνεταιρισμούς, αν είναι δυνατή η συγχώνευση ή συνεργασία τους και ποια πιθανά προβλήματα θα αντιμετωπίσουν κατά την προσπάθεια τους αυτή.

Εξετάζοντας βασικά τη περίπτωση της συνεργασίας, θεωρείται θετικό βήμα, χωρίς να αντιμετωπίζει τα σημαντικά προβλήματα της συγχώνευσης των συνεταιρισμών. Είναι πιο εύκολη να γίνει στην πράξη και δίνει τη δυνατότητα για ανταλλαγή πληροφοριών, εμπειρίας, τεχνογνωσίας και επιστημονικού προσωπικού μεταξύ των μικρών συνεταιρισμών.

Σχετικά με τη συγχώνευση, θεωρείται ότι θα γίνει πιο ομαλά αν αφορά κυρίως ομοειδείς συνεταιρισμούς που ανήκουν σε κοντινές γεωγραφικές περιοχές.

Βασικό πρόβλημα θα είναι το οικονομικό, μεταξύ οικονομικά ασθενών και οικονομικά ισχυρών συνεταιρισμών, οι οποίοι καλούνται να συγχωνευτούν. Για να μπορέσουν να ανταποκριθούν οι οικονομικά ανίσχυροι, θα πρέπει να επιβάλλουν μεγαλύτερη εισφορά στα μέλη τους.

Τοπικά προβλήματα, επίσης θα δημιουργηθούν από την άποψη ότι όλοι θα θέλουν ο συνεταιρισμός να έχει ως έδρα τη δική τους κοινότητα. Λειτουργικά προβλήματα θα δημιουργηθούν στην πορεία, γιατί θα έχουν προβλήματα μετακίνησης, οι συνεταιριστές, να μετακινηθούν στην περιοχή που ανήκει η έδρα του συνεταιρισμού για να παρευρεθούν στις γενικές συνελεύσεις.

Θα υπάρξει αντίδραση από τους προέδρους και τους ταμίες των μικρών συνεταιρισμών, οι οποίοι πλέον δεν θα παίρνουνε στα χέρια τους τα χρήματα των επιδοτήσεων τα οποία χρησιμοποιούσαν ανεξέλεγκτα. Ως λύση στο θέμα αυτό, αναφέρεται η τοποθέτηση των ποσών αυτών σε τραπεζικούς λογαριασμούς.

Ένα τελευταίο πρόβλημα είναι αυτό που θα αντιμετωπιστεί μεταξύ των αυτόνομων και με δική τους ακίνητη περιουσία συνεταιρισμών και αυτών που δεν θα διαθέτουν κάτι. Για να αντιμετωπιστεί αυτό θα πρέπει οι μη έχοντες περιουσία συνεταιρισμοί να συμμετέχουν με άλλου είδους παροχές, όπως η πιθανή προσωπική εργασία των μελών.

Το τελευταίο ερώτημα το οποίο τέθηκε είναι αν υπάρχουν προτάσεις για να μείνουν οι νέοι στην ύπαιθρο και αν γίνονται προσπάθειες προς αυτή την κατεύθυνση.

Όλοι συμφωνούνε πως η ύπαιθρος ερημώνει σε τέτοιο σημείο ώστε σε λίγα χρόνια θα εξαφανιστούν οι παραδοσιακές καλλιέργειες, ελλείψει νέων αγροτών.

Οι προσπάθειες, οι οποίες γίνονται εκ μέρους της πολιτείας για να κρατήσει τους νέους στα χωριά τους, είναι οι επιδοτήσεις προς τους νέους αγρότες.

Όμως αυτό δεν είναι αρκετό αφ' ενός γιατί δίνονται χωρίς να υπάρχουν οι κατάλληλες προϋποθέσεις και κριτήρια και αφ' ετέρου γιατί δεν πραγματοποιούνται με αυτές επενδύσεις οι οποίες θα αποφέρουν μελλοντικά.

Κάποιοι εκμεταλλεύονται τη παροχή αυτή της πολιτείας και σπαταλάνε τις επιδοτήσεις σε εντελώς αντίθετους σκοπούς από αυτούς τους οποίους θα έπρεπε να στοχεύουν. Δεν προσπαθούνε να βρουν λύσεις, ώστε να έχουν μελλοντική ευημερία αλλά προσπαθούνε να περάσουν καλά το σήμερα.

Θα πρέπει να μπει φραγμός σε αυτή την ασυδοσία, οι οποία επιβαρύνει τον ήδη προβληματικό αγροτικό χώρο. Αυτό μπορεί να γίνει βάζοντας αυστηρά κριτήρια και προϋποθέσεις στους ενδιαφερομένους για την αποδοχή των επιδοτήσεων ενώ ταυτόχρονα να υπάρχουν κατάλληλα επιτελεία που θα τους κατευθύνουν ώστε να κάνουνε σωστές επιλογές επενδύσεων.

Θα μπορούσε επίσης να μεσολαβεί και να τους βοηθά στην κατευθείαν αγορά μηχανημάτων ή στην κατασκευή εγκαταστάσεων έτσι ώστε να μη γίνεται αλόγιστη χρήση των επιδοτήσεων.

Τέλος, να δώσει η πολιτεία κίνητρα ώστε να δημιουργηθούν αγροτικές μονάδες ή εργοστάσια στις προβληματικές περιοχές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

4.1. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ - ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι να ερευνήσει και να μελετήσει το συνεταιριστικό χώρο της περιοχής μας, από την πλευρά της οργάνωσης, της λειτουργίας και της δράσης του, από την πλευρά των δυσκολιών και των εμποδίων που αντιμετωπίζει στην εκπλήρωση του προορισμού του, και να υποδείξει τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την βελτίωσή του.

Η έρευνα προσπαθεί να δώσει απαντήσεις: 1) εάν ο αγροτικός συνεταιρισμός στη χώρα μας δρα μέσα στα πλαίσια του γενικότερου σκοπού των συνεταιρισμών, 2) εάν εκπληρώνει τους σκοπούς ίδρυσής του, 3) τη δράση που ακολουθεί και αν αυτή είναι ικανοποιητική, ποιες δυσκολίες και εμπόδια συναντούν οι συνεταιρισμοί στην εκπλήρωση των σκοπών τους, σε ποιους τομείς θα μπορούσαν οι συνεταιρισμοί να εξαπλώσουν τη δράση τους, σε ποιο στάδιο βρίσκεται η συνεταιριστική οργάνωση, πως επιδρά ο νόμος Καποδίστρια, ποια μέτρα πρέπει να ληφθούν και τι προοπτικές υπάρχουν ώστε να μπορέσουν οι συνεταιρισμοί να εκπληρώσουν τον προορισμό τους.

Τα άτομα με τα οποία συνεργάστηκα και τους έδωσα το σχετικό ερωτηματολόγιο συνεργάστηκαν με κατανόηση, διατηρώντας όμως κάποιες επιφυλάξεις ως προς τις απαντήσεις τους. Απάντησαν με θετικά λόγια για την πορεία του συνεταιρισμού στον οποίο ανήκουν, ενώ μέσα από τη συζήτηση υπόδειξαν τα προβλήματα και τα κακώς κείμενα του χώρου θεωρώντας πως δεν αφορούν τον δικό τους συνεταιρισμό αλλά τους υπολοίπους. Σε γενικές γραμμές μίλησαν με αγάπη για το χώρο τους, παραδέχτηκαν τις ελλείψεις και τις αδυναμίες του χώρου και έδειξαν την αγωνία τους για το μέλλον των συνεταιρισμών παράλληλα με τις δικές τους θέσεις και τη σκληρή προσωπική τους εργασία για την επίτευξη των στόχων του συνεταιρισμού. Σε όλους αυτούς εκφράζονται θερμές ευχαριστίες για τη συνεργασία και τη βοήθειά τους.

Κατά τη διάρκεια της έρευνας πολύτιμη ήταν και η βοήθεια σεμιναρίου, για τα αγροτικά θέματα που πραγματοποιήθηκε στον «ΑΣΤΕΡΑ» στα μέσα του Οκτωβρίου, μέσα από το οποίο ενημερώθηκα για λύσεις που υπάρχουν ώστε να βελτιωθεί το συνεταιριστικό κίνημα.

Πολύτιμη ήταν η συμβολή του κ. Κοσμόπουλου με το δανεισμό των απαραίτητων βιβλίων που αφορούν τον συνεταιριστικό χώρο, της κ^α Σταματοπούλου για τη χορήγηση των πληροφοριών που της ζητήσαμε και του κ^α Αναγνωστόπουλου για τη σωστή καθοδήγηση.

Η εργασία χωρίζεται σε 4 κεφάλαια τα οποία περιλαμβάνουν:

Κεφάλαιο Πρώτο: Προσπάθεια για την κατανόηση της έννοιας του συνεταιρισμού, τις αρχές από τις οποίες διέπεται, Δ.Σ.Ο, ιστορική αναδρομή στους Α.Σ. της Αττικής καθώς και τα συμπεράσματά μας.

Κεφάλαιο Δεύτερο: Μικρή αναφορά στο νόμο 602/1914, και στις τροποποιήσεις και συμπληρώσεις αυτού και τα συμπεράσματα.

Κεφάλαιο Τρίτο: Γίνεται παρουσίαση και σκοπός του ερωτηματολογίου, ενώ στη συνέχεια παρουσιάζονται και αναλύονται οι απαντήσεις αυτού.

Κεφάλαιο Τέταρτο: 4.1. Προσωπικές Κρίσεις και Συμπεράσματα.

4.2. Εντοπισμός Προβλημάτων.

4.3. Προτεινόμενες λύσεις και προτάσεις.

4.4. Προοπτικές του χώρου των Συνεταιρισμών.

4.5. Συμπεράσματα.

4.6. Βιβλιογραφία

Για την απάντηση των ερωτηματολογίων απευθύνθηκα σε 3 πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς με έδρα χωριά και αστικά κέντρα και σε μια δευτεροβάθμια Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών με έδρα τα Καλάβρυτα.

4.2. ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την έρευνα την οποία έκανα στους συνεταιρισμούς της περιοχής μας διαπίστωσα πως το αντικείμενο της δράσης του συνεταιρισμού είναι πολύπλευρο. Δεν εξαντλείται μόνο στον οικονομικό τομέα, επεκτείνεται στον κοινωνικό, πολιτιστικό και στον επαγγελματικό. Δεν βοηθάει μόνο στη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης των μελών του, ωφελεί να διαδραματίζει διαπαιδαγωγικό και πολιτιστικό ρόλο στα μέλη και στις πλατιές

μάζες του πληθυσμού με τη δημιουργία βιβλιοθηκών, τη διοργάνωση σεμιναρίων και επιμορφωτικών προγραμμάτων, εκδρομών και επισκέψεων σε άλλους συνεταιρισμούς. Επί πλέον μπορεί να διαπαιδαγωγεί τα μέλη του και την ευρύτερη κοινωνία στις αρχές της δημοκρατίας, της ελευθερίας, της δικαιοσύνης, της αλληλεγγύης, του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Ο συνεταιρισμός είναι το μέσο για την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη, ένα μέσο για αλλαγή της ποιότητας ζωής των χαμηλών βιοτικών και μορφωτικών κοινωνικών στρωμάτων.

Η δράση του αγροτικού συνεταιρισμού αρχίζει από την εξεύρεση δανείων για τα μέλη του ως την κοινή εκμετάλλευση της γης των μελών του. Μπορεί να προσφέρει σημαντική βοήθεια στα μέλη του ασκώντας πίστωση, ενώ με τις καταθέσεις και την εξεύρεση κεφαλαίων υπάρχει δυνατότητα ίδρυσης Συνεταιριστικής Τραπέζης ώστε να δανείζει με ευνοϊκούς όρους στα μέλη του ανάλογα με τις ανάγκες αυτών. Αυτό όμως εμποδίζεται από τα ιδιωτικά κεφάλαια, τα οποία δεν τα συμφέρει η δημιουργία Συνεταιριστικής Τραπέζης γιατί θα έχουν μείωση των κερδών τους.

Ο αγροτικός συνεταιρισμός μπορεί να συγκεντρώνει, να αποθηκεύει, να διαθέτει τα αγροτικά προϊόντα που παράγουν τα μέλη του, εξουδετερώνοντας το μεσίτη και τον έμπορα που εκμεταλλεύονται τους παραγωγούς όταν λειτουργούν μεμονωμένα. Με τη μεταποίηση των προϊόντων των μελών σε νέα έτοιμα προϊόντα, συντελεί στην αξιοποίηση της αγροτικής παραγωγής με την επίτευξη καλύτερων τιμών. Με την κοινή παραγωγή, με κοινούς τρόπους εκμετάλλευσης της γης, με κοινούς μεθόδους και μηχανήματα, συντελεί στην αύξηση και στην ποιοτική βελτίωση της παραγωγής στη μείωση του κόστους παραγωγής και στην αύξηση του εισοδήματος των μελών του.

Αδύνατο σημείο των συνεταιρισμών θεωρώ τα άτομα τα οποία αναλαμβάνουν τη διοίκησή τους. Αν πλαισιωθούν οι συνεταιρισμοί με ικανά άτομα τα οποία διαθέτουν επιστημονικές γνώσεις, οι πιο πάνω σκοποί μπορούν εύκολα να πραγματοποιηθούν.

Η ανάπτυξη του ελληνικού συνεταιριστικού κινήματος αρχίζει με τη ψήφιση του νόμου 602/1914 «περί συνεταιρισμών». Και όταν μιλάμε για συνεταιριστικό κίνημα εννοούμε το αγροτικό. Γιατί αστικοί συνεταιρισμοί τότε είχαν ιδρυθεί ελάχιστοι και είχαν ασήμαντη δράση, εξακολουθώντας και σήμερα να είναι πολύ αδύνατοι.

Η διαρκής επιμόρφωση όχι μόνο των συνεταιριστικών στελεχών αλλά και όλων των μελών πρέπει να αποτελεί διαρκή φροντίδα των διοικούντων για να αφομοιώνουν το συνεταιριστικό περιεχόμενο και να μπορούν να διατυπώσουν υπεύθυνη γνώμη, για να μην οδηγείται ο συνεταιρισμός σε ανεξέλεγκτη κηδεμονία της Διοίκησης ή των υπαλληλικών στελεχών του. Πρέπει να ελέγχεται αν η Διοίκηση ανταποκρίνεται στο δημοκρατικό τρόπο λειτουργίας του συνεταιρισμού και στο καθήκον προαγωγής και προώθησης των συμφερόντων των μελών του.

Όμως στη χώρα μας μετά τη ψήφιση του ν. 602, ακολούθησαν διαδοχικά επί δεκαετίες, καταστροφικά γεγονότα πολιτικά, στρατιωτικά, οικονομικά και δεκαετίες βαθιάς εθνικής διαταραχής στη ζωή της χώρας, με μικρά μόνο διαλείμματα ησυχίας και αναπτυξιακής προσπάθειας. Μέσα από τις δυσκολίες αυτές υπήρξαν άνθρωποι οι οποίοι πάλεψαν για την ύπαρξη και πραγματοποίηση του οράματος που λέγεται συνεταιρισμός.

Στην 100χρονη πορεία του ο θεσμός αυτός είχε να αντιμετωπίσει πολλά προβλήματα καθώς και επιθέσεις από διάφορα μέτωπα. Βασικά είχε να αντιμετωπίσει τη συνεταιριστική νομοθεσία, στην οποία το πέρασμα των χρόνων και οι νέες συνθήκες επέβαλε τη δημιουργία τροποποιήσεων, που καθιερώνουν λειτουργικές δεσμεύσεις και εξωτερικές επεμβάσεις.

Σημαντική μάχη την οποία συνέχισε να δίνει μέχρι πρόσφατα ο θεσμός ήταν με την εμπλοκή του στο κομματικό πολιτικό ανταγωνισμό λόγω της ανίσχυρης οικονομικής του θέσης και της ανικανότητας των ΔΣ ώστε να προβάλλουν αντίσταση στην κρατική παρέμβαση.

Παρουσιάζουν επίσης μειωμένη ανταγωνιστικότητα έναντι των ιδιωτικών επιχειρήσεων της χώρας μας, όχι λόγω έλλειψης ποιότητας των προϊόντων τους αλλά λόγω κόστους, έλλειψης αγορών διάθεσης και προβολής.

Συνεχίζοντας την έρευνα και την ανάγνωση ειδικών περί συνεταιρισμού βιβλίων, μου προκάλεσε εντύπωση και θα ήθελα να αναφέρω μερικές πρωτοποριακές προσπάθειες και εφαρμογές, πέρα από το γνωστό έργο των συνεταιρισμών οι οποίες είναι:

- 1.Μια από τις πολλές και αξιοθαύμαστες πραγματοποιήσεις της κοινοπραξίας των Αμπελακίων ήταν η οργάνωση υποδειγματικής υγειονομικής προστασίας για όλα τα μέλη της, με νοσοκομείο, φάρμακα και γιατρούς σπουδασμένους με δαπάνες του ίδιου του συνεταιρισμού.

2. Λόγω έλλειψης κρατικής φροντίδας, οι Συνεταιριστικές Οργανώσεις ανέπτυξαν πρωτοβουλία για την προστασία του ζωικού κεφαλαίου, με τη δημιουργία υπηρεσίας «Οργανισμός κτηνιατρικής περιθάλψεως και βελτιώσεως της κτηνοτροφίας».
3. Από την προπολεμική εποχή, πολλοί συνεταιρισμοί είχαν χαρίσει τον ηλεκτροφωτισμό στα σπίτια και τους δρόμους ελληνικών χωριών.
4. Συνέβαλαν στην τεχνική πρόοδο της υπαίθρου, με τη δημιουργία μεγάλων εργοστασίων.
5. Το 1918 οι καπνοπαραγωγοί των Ιωαννίνων, προκειμένου να πετύχουνε την ομαδική συνεταιριστική πώληση των καπνών, βρήκαν αντιμετώπους τους καπνομεσίτες. Με την πιστωτική βοήθεια άλλων συνεταιρισμών και τη βοήθεια απορρόφησης, δημιούργησαν τα δικά τους συνεταιριστικά τσιγάρα. Αποτέλεσμα αυτού τα θαυμαστά οικοδομήματα της ΣΕΚΕ και ΣΕΚΑΠ.
6. Η ανάληψη από Συνεταιρισμούς της φροντίδας για την «αγροτική ασφάλεια», η έλλειψη της οποίας ήταν η καταστροφή των αγροτών.
7. Πρωτοστάτες και πάλι για την αντιμετώπιση της «φυλλοξήρας» και όχι το Κράτος. Οργανώνουνε ειδικά φυτώρια στη Θεσσαλία, Κρήτη, Εύβοια κ.α.
8. Δωρεάν παιδεία στα αγροτόπαιδα και επιδότηση για συνέχιση σπουδών.
9. Σύνδεση Ρίου – Αντιρρίου το 1946. Η ΚΥΔΕΠ σε συνεργασία με τις τοπικές Ενώσεις Συνεταιρισμών και το συνεταιριστικό πλοίο «Σωκράτης Ιασεμίδης» ένωσε τη Δ. Στερεά και Ήπειρο με την Πελοπόννησο – Μεγαρίθα – Αττική.

Ως προς το σκοπό και το αντικείμενο του συνεταιρισμού καθώς και τους όρους λειτουργίας του ορίζονται από το καταστατικό του. Όργανα του είναι η Γενική Συνέλευση, το Δ.Σ. και το Εποπτικό Συμβούλιο.

4.3 ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ

1. Η συνεταιριστική νομοθεσία.

Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας αλλά κυρίως από τη προσωπική εξομολόγηση των ερωτηθέντων, διαπιστώνεται ότι η ισχύουσα συνεταιριστική νομοθεσία δεν ανταποκρίνεται στις νέες συνθήκες που

δημιουργούνται, παρεμποδίζοντας την ανάπτυξη του συνεταιριστικού κινήματος.

Τα κενά αυτά εμφανίζονται με τη μορφή των ελλείψεων κατά τη σύσταση του καταστατικού, αφήνει ακάλυπτα προβλήματα που δημιουργούν οι σημερινές συνθήκες και τα οποία επιλύονται από τα διοικητικά συμβούλια.

2. Η συνεταιριστική εκπαίδευση, επιμόρφωση και συνείδηση.

Η συνεταιριστική εκπαίδευση και ενημέρωση είναι μια από τις βασικές συνεταιριστικές αρχές, την καθιέρωσαν το 1844 με το καταστατικό του σύγχρονου συνεταιρισμού, στο Ροτεντέλ, οι πρωτοπόροι δίδαξαν τότε ότι για να σταθεί, να προκόψει και να αναπτυχθεί ο συνεταιρισμός, έπρεπε τα μέλη του να ξέρουν ποιους σκοπούς επιδιώκουν και με τι μέσα θα τους πραγματοποιήσουν. Να γνωρίζουν τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα τους, να αποκτήσουν συνείδηση και πίστη στους σκοπούς και τα ιδανικά του συνεταιρισμού. Για την απόκτηση αυτών των παραπάνω έπρεπε τα μέλη να εκπαιδευτούν. Για το σκοπό αυτό δεν μετέθεσαν την ευθύνη στο κράτος αλλά κρατούσαν το 2,5% των κερδών. Βέβαια κατά την εξέλιξη του συνεταιριστικού κινήματος, σε πολλά κράτη, το κράτος ανέλαβε ένα μέρος αυτής της ευθύνης, με την ίδρυση συνεταιριστικών σχολείων κτλ.

Δυστυχώς η χώρα μας στο τομέα αυτό αποτελεί εξαίρεση, το κράτος δεν κάνει τίποτα για τη συνεταιριστική εκπαίδευση τόσο των συνεταιριστών αλλά κυρίως των εκλεγμένων μελών που ανήκουν στα συμβούλια και έχουν αναλάβει να φέρουν εις πέρας στους στόχους των συνεταιρισμών.

Για να επιτύχουν το δύσκολο αυτό έργο τους, είναι υποχρεωμένα να παρακολουθούν τις συνεχείς εξελίξεις της τεχνολογίας και της ζήτησης της αγοράς, να αναζητούν μόνοι τους και να παρακολουθούν σεμινάρια σε γενικές γραμμές με δικό τους ζήλο και μεράκι αυτοενημερώνονται για την επίτευξη του κοινού σκοπού.

3. Η έλλειψη αμοιβής των Δ.Σ.

Το παραπάνω πρόβλημα με τη μη ύπαρξη κονδυλίων για αμοιβή των ΔΣ, μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το τιμόνι των συνεταιρισμών είναι παραδομένο στην καλή θέληση, στο επίπεδο γνώσεων και στη καλή θέληση που θα επιδείξουν τα εκλεγμένα μέλη, για να δουλέψουν αποτελεσματικά,

συνυπολογίζοντας τον πολύτιμο χρόνο που χάνουν από τις καθημερινές τους εργασίες για να ασκήσουν τα καθήκοντα τους ως εκλεγμένα μέλη.

4. Κρατική παρέμβαση.

Οι αγροτικοί συνεταιρισμοί αποτέλεσαν πεδίο κομματικής αντιπαράθεσης, με αποτέλεσμα αφενός να διασπασθούν εσωτερικά και αφετέρου να απεμπολήσεις το κύριο έργο τους. Ως δέσμοι κομματικών μηχανισμών, χρησιμοποιήθηκαν καταχρηστικά για την εφαρμογή της κρατικής πολιτικής, με αποτέλεσμα τη συσσώρευση τεράστιων χρεών και την κλόνηση της εμπιστοσύνης για το θεσμό.

Στη νομοθεσία για τους συνεταιρισμούς επικράτησαν οι εκλογικές σκοπιμότητες ενώ οι κομματικοί ανταγωνισμοί οδήγησαν σε διοικήσεις εξαρτημένες από κόμματα και σε ανάδειξη προσώπων με βάση κομματικές υποδείξεις.

Αποτέλεσμα αυτών ήταν η πραγματοποίηση επενδύσεων χωρίς να έχουν αξιολογηθεί, η πρόσληψη υπεράριθμου προσωπικού, η διαρροή ικανών υπαλλήλων και η έλλειψη ικανών στελεχών.

5. Οι σχέσεις των συνεταιρισμών με την Α.Τ.Ε.

Οι όροι δανειοδότησης που θέτει η ΑΤΕ, σε οικονομικά ασθενείς συνεταιρισμούς, δεν είναι ιδιαίτερα ευνοϊκοί προσπαθώντας και αυτή να σταθεί στα πλαίσια του ανταγωνισμού των τραπεζών, με συνέπεια την υπερχρέωση πολλών συνεταιρισμών.

6. Η επάνδρωση των συνεταιρισμών με επιστημονικό προσωπικό.

Την ύπαρξη αυτού στερούνται κυρίως οι μικροί συνεταιρισμοί, που βρίσκονται σε απομακρυσμένες περιοχές. Δεν υπάρχει μηχανισμός ενημέρωσης και καθοδήγησης των αγροτών συνυπολογιζόμενου τα χαμηλό βιοτικό τους επίπεδο. Για τα τεχνικά θέματα, τη χρήση χημικών, σπόρων, μηχανημάτων, νέων μεθόδων καλλιέργειας επικρατεί άγνοια και σύγχυση στον αγροτικό κόσμο.

7. Η δημοσιούπαλληλική νοοτροπία των συνεταιριστικών υπαλλήλων.

Ο κανονισμός λειτουργίας (μονιμότητα, αμοιβές ανάλογα με τα χρόνια προϋπηρεσίας και όχι με τη παραγωγικότητα τους), δημιουργεί αυτή τη νοοτροπία στους Συνεταιρισμούς, με συνέπεια τη μείωση της αποδοτικότητας και της ανταγωνιστικότητας τους.

8. Η καθυστέρηση στη λήψη αποφάσεων.

Σε σύγκριση με τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, γιατί τις αποφάσεις τις παίρνουν τα Δ.Σ. αφού δεν συνεδριάζουν τακτικά. Πολλές φορές χρειάζονται να αξιοποιηθούν οι κατάλληλες συνθήκες της στιγμής εκείνης, αλλιώς θα χαθούν ευκαιρίες και δεν θα επωφεληθεί ο συνεταιρισμός.

9. Η χαμηλή παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα του γεωργικού τομέα.

Αυτό σημαίνει ότι η γεωργία μας, ασκείται υπό συνθήκες που σε καμιά περίπτωση δεν επιτρέπουν την αποτελεσματική αξιοποίηση των παραγωγικών συντελεστών με αποτέλεσμα υψηλό κόστος παραγωγής και χαμηλή παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα του αγροτικού τομέα.

10. Η καθολικότητα λειτουργίας των συνεταιρισμών.

Με τον όρο αυτό εννοώ ότι οι συνεταιρισμοί, πιστοί στο κοινωνικό ρόλο που επιτελούν, αγοράζουν προϊόντα από όλα τα μέλη τους ακόμη και αυτά που βρίσκονται στις πιο απομακρυσμένες περιοχές, συντελώντας στην αύξηση του κόστους λειτουργίας τους και συνεπώς στη μείωση τα ανταγωνιστικότητας.

11. Διαχειριστικές στέλεις.

Αναφερόμαστε σε αυτό που ονομάζεται μάντζμεντ, για να υποδηλώσει μια σειρά από λειτουργίες που ξεπερνούν αυτό που ονομάζουμε οργάνωση ή διοίκηση. Περιλαμβάνει τις λειτουργίες του προγραμματισμού, της οργάνωσης, της στελέχωσης, της ηγεσίας, του ελέγχου και της επικοινωνίας.

Οι εναλλακτικές λύσεις που έχει στη διάθεσή του ο παραγωγός είναι σήμερα περισσότερες και η επιλογή του να επιδιώξει την εξυπηρέτησή του μέσω του συνεταιρισμού στηρίζεται σε μια συγκριτική αξιολόγηση των ωφελειών που θα έχει από τον συνεταιρισμό έναντι εκείνων που θα έχει από

τις άλλες προσφερόμενες επιλογές. Ο συνεταιρισμός οφείλει να πείσει ότι αποτελεί την πιο συμφέρουσα επιλογή, αφού δεν αποτελεί μοναδική διέξοδο. Η δομή του, του επιτρέπει να πλεονεκτεί έναντι στις ιδιωτικές επιχειρήσεις, για να γίνει όμως αυτό πραγματικότητα, οφείλει να αναδείξει την υπέροχη του, απέναντι στον ανταγωνισμό των επιχειρήσεων, διατηρώντας παράλληλα το συνεταιριστικό μάρκετινγκ.

12. Έλλειψη μάρκετινγκ.

Ενώ έχει το πλεονέκτημα, ο συνεταιρισμός να έχει στη διάθεσή του μεγάλες ποσότητες προϊόντων, αδυνατεί ως προς την επεξεργασία και τη κατασκευή νέων προϊόντων καθώς και ως προς τη διάθεσή τους σε νέες αγορές.

Αποτέλεσμα αυτού είναι να μένουν σε αδράνεια δυο βασικοί τομείς της παραγωγής, ο δευτερογενής και ο τριτογενής.

13. Έλλειψη ανταγωνιστικότητας στην αγορά.

Για να πετύχει την ανταγωνιστικότητα στην αγορά, οφείλει η επιχειρηματική του συμπεριφορά να είναι παρόμοια με των ανταγωνιστών του, να δίνει αγώνα για την κατάκτηση μεριδίου στην αγορά, να έχει επιχειρηματική ευλυγισία και ταχύτητα στη λήψη αποφάσεων, να φροντίζει για τη διατήρηση χαμηλού κόστους κτλ.

Οι απαιτήσεις της σημερινής οικονομίας είναι περισσότερες από του παρελθόντος. Απαιτούν οικονομικά μεγέθη μεγαλύτερα για να μπορούν οι συνεταιρισμοί να αντιπαρατάσσονται προς τις μεγάλες επιχειρήσεις, χρησιμοποιώντας την αυξημένη ανταγωνιστικότητα.

14. Ανάγκη συγχώνευσης ή συνεργασίας μεταξύ των συνεταιρισμών.

Είναι απόρροια του νόμου Καποδίστρια και χωρίς να επιβάλλει θα βοηθούσε στην ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας του συνεταιριστικού χώρου. Όταν γίνεται λόγος για μεγάλα οικονομικά μεγέθη των συνεταιριστικών επιχειρήσεων αυτά προκύπτουν όχι από υποχρεωτικές συγχωνεύσεις αλλά από τη συνεργασία μεταξύ των συνεταιριστικών οργανώσεων στη δημιουργία οργανώσεων ανωτέρου βαθμού.

Έχουμε έτσι ανταλλαγή πολύτιμων πληροφοριών και εμπειρία, μηχανημάτων κτλ., για να βοηθήσουν ώστε να λειτουργήσουν καλύτερα.

15. Η μη εφαρμογή του Μητρώου Αγροτών.

Η τήρηση του, θα βοηθούσε τόσο το κράτος ώστε να γνωρίζει πόσοι είναι οι κατεξοχήν αγρότες που ακούν ως κύριο επάγγελμα τα αγροτικά, όσο και τις διοικήσεις των συνεταιρισμών ώστε να παρακολουθούν διοικητικά τη συνεταιριστική συμπεριφορά των μελών τους.

Αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο για την εφαρμογή μέτρων αγροτικής πολιτικής, αν και ο ρόλος του προβλήθηκε μόνο για τη χορήγηση φθηνότερων καυσίμων. Οι χρήσεις του μπορεί να είναι πολλές, αρκεί να καταρτισθεί και να λειτουργήσει ορθά.

16. Ερήμωση της υπαίθρου.

Υπάρχει έλλειψη αναπτυξιακών κατευθύνσεων για την ύπαιθρο. Οι κατευθύνσεις αυτές αναφέρονται κυρίως στην οικονομική και κοινωνική στήριξη των αγροτικών οικισμών. Ο πληθυσμός των ορεινών περιοχών κυρίως εγκαταλείπει την ύπαιθρο λόγω έλλειψης αγροτικού κλήρου, χαμηλού αγροτικού εισοδήματος και χαμηλού κοινωνικού και εκπολιτιστικού επιπέδου στο χωριό και βασικά λόγω έλλειψης κινήτρων.

4.4 ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΛΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Αφού εντοπίστηκαν, στο σημείο που ήταν εφικτό, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι συνεταιρισμοί, στην ενότητα αυτή γίνεται μια προσπάθεια για την εξεύρεση λύσεων στα υπάρχοντα προβλήματα καθώς και κάποιες άλλες προτάσεις που θα οδηγήσουν στην επίλυσή τους.

1. Όσον αφορά τη συνεταιριστική νομοθεσία και τα κενά που αφήνει, είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε πως σύντομα θα κατατεθεί σχέδιο νόμου προς ψήφιση βάση του οποίου θα επιλύονται τα υπάρχοντα κενά.

2. Η ευθύνη για συνεταιριστική εκπαίδευση, διαφώτιση και ενημέρωση, βαρύνει πρωταρχικά και κύρια το κράτος, αλλά και τις ίδιες τις συνεταιριστικές οργανώσεις και βασικά την κορυφαία του συνεταιριστικού κινήματος

Τα βασικότερα μέτρα που προτείνονται για την κάλυψη αυτής της έλλειψης είναι η καθιέρωση της συνεταιριστικής εκπαίδευσης από τη στοιχειώδη ως την ανώτατη παιδεία με τη δημιουργία ειδικών συνεταιριστικών και αγροτικών σχολών, η πλατιά συνεταιριστική διαφώτιση, ενημέρωση και προπαγάνδα με όλα τα μέσα ενημέρωσης (ραδιόφωνο, τηλεόραση, τύπος), σεμινάρια, μαθήματα, διαλέξεις κτλ.

Ως προς αυτή τη κατεύθυνση θετική συμβολή θεωρείται και η δημιουργία εφημερίδας ή άλλων εντύπων από τους συνεταιρισμούς, με σκοπό τη σωστή και πλήρη ενημέρωση όχι μόνο των διοικούντων αλλά και των απλών μελών του.

3. Σχετικά με την κρατική παρέμβαση, αν το κράτος κατανοούσε τη σημασία του θεσμού των Συνεταιρισμών και αν τους άφηναν να αναπτύξουν τις δραστηριότητες τους, αντί να τους δημιουργούν εμπόδιο με τις πολιτικές παρεμβάσεις και αν τους βοηθούσαν συστηματικά και ουσιαστικά, τότε πολλά από τα προβλήματα που ταλαιπωρούν αυτούς, τις τοπικές κοινωνίες, την οικονομία, τους ίδιους τους πολιτικούς, θα ήταν δυνατό να βρίσκουν λύσεις με την πολύτιμη ενημέρωση, κατανόηση και σύμπραξη των ενδιαφερόμενων ατόμων.

4. Σε ότι αφορά τους συνεταιρισμούς και την ηγεσία τους, τη μεταξύ τους σχέση για τη σωστή λειτουργία των συνεταιρισμών καταλήγουμε στα εξής συμπεράσματα

α. Χρειάζεται καλύτερη γνώση του θεσμού.

β. Περισσότερη προσοχή της ηγεσίας στο ιδεολογικό περιεχόμενο του συνεταιρισμού.

γ. Απαιτείται να υπάρχει μεγαλύτερη απόσταση των διοικούντων από το κράτος. Αυτό επιτυγχάνεται με την τοποθέτηση στις θέσεις αυτές ατόμων με γνώσεις, επιστημονική κατάρτιση και δυνατή προσωπικότητα για την επιτυχή αντιμετώπιση στις εκάστοτε πιέσεις πολιτικών ή άλλων μικροσυμφερόντων.

δ. Αποφυγή εξωτερικών επιρροών (κομματικών κ.α.).

5. Όπως όλες οι επιχειρήσεις έτσι και οι συνεταιρισμοί έχουν ανάγκη κεφαλαίου, προκειμένου να καλύψουν τα έξοδα λειτουργίας τους και τις ανάγκες τους για κτίρια, μηχανήματα κτλ. Τα έξοδα αυτά αν δεν μπορούν να τα καλύψουν μόνοι τους, καταφεύγουν στην αγορά για εξεύρεση οικονομικών πόρων.

Θα ήταν δυνατή η δημιουργία Συνεταιριστικής Τράπεζας έτσι ώστε να σταματήσει η συνεργασία τους με την ΑΤΕ, η οποία μέχρι τώρα τους έχει επιφέρει σημαντικές οικονομικές επιβαρύνσεις.

Για να εξασφαλίσει την εμπιστοσύνη των τρίτων πρέπει να τηρήσει τους εξής κανόνες:

- α. Να συνεισφέρει ο συνεταιρισμός δικά του κεφάλαια.
- β. Να έχει περιουσιακά στοιχεία, τα οποία να τίθενται στη διάθεση των πιστωτών ως εγγύηση, σε περίπτωση που η οργάνωση έχει ζημιά.
- γ. Τα κέρδη του να χρησιμοποιούνται ως χρηματοδότηση για την αύξηση των εργασιών του.
- δ. Να δημοσιεύσει τα οικονομικά στοιχεία προς διευκόλυνση των πιστωτών.
- ε. Να ελέγχονται για την αξιοπιστία των στοιχείων που δημοσιεύουν και για τη σωστή διαχείρισή τους, από τρίτους με υπευθυνότητα και αντικειμενικότητα.

6. Μέχρι σήμερα οι αγροτικοί συνεταιρισμοί εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την ΑΤΕ. Για λόγους κοινωνικής πολιτικής δημιουργήθηκαν τεράστια χρέη προς αυτή, από τα οποία πρέπει να απαλλαγούν το συντομότερο δυνατό.

Οι συνεταιριστές πρέπει να συνειδητοποιήσουν πως η ΑΤΕ έγινε μια κοινή τράπεζα, μετατράπηκε σε Α.Ε και πρέπει να λειτουργεί όπως όλες οι τράπεζες, δηλαδή με αποκλειστικό σκοπό το κέρδος, και δεν θέλει να επιβαρύνει πλέον το κόστος της με επισφαλή δάνεια.

Για να εξυγιανθούν οικονομικά οι συνεταιριστικές οργανώσεις πρέπει να γίνει ρύθμιση των χρεών τους. Τα ποσά των οφειλών προς την ΑΤΕ είναι τυπικά μόνο δικής τους ζημιά. Στην πραγματικότητα όμως είναι το κόστος της

Κυβερνητικής Πολιτικής, το οποίο οι ίδιοι πρέπει να καλύψουν διότι οι συνεταιρισμοί αδυνατούν να πράξουν.

Σαν λύση φαίνεται η σύναψη δανείου μεταξύ Κράτους και ΑΤΕ με ειδικούς όρους, αυτό είναι θετικό για την ΑΤΕ για την οποία αλλάζει απλά το όνομα του οφειλέτη και θα μπορεί να έχει έσοδα από τόκους.

Για την οικονομία δεν θα σημειωθεί αξιολογη μεταβολή γιατί η ποσότητα χρήματος δεν θα αυξηθεί (αυτό θα συμβεί αν το Κράτος δανειστεί από την Τράπεζα της Ελλάδος), ούτε θα υπάρξουν ανοδικές πιέσεις στα επιτόκια (αυτό θα συνέβαινε αν το Κράτος επιδιώξει να δανειστεί τα ποσά αυτά με ομόλογα).

Αν υιοθετηθεί αυτή η λύση, θα δώσει την ευκαιρία στο συνεταιριστικό κίνημα να κάνει ένα νέο ξεκίνημα και να συνεχίσει το έργο τόσων ετών. Αλλά η ευκαιρία αυτή δεν πρέπει να πάει χαμένη, θα πρέπει μαζί με τη ρύθμιση των χρεών να ληφθούν και μέτρα που θα αποτρέψουν την επανάληψη του σημερινού φαινομένου.

7. Οι προσλήψεις και οι τοποθετήσεις στελεχών στους συνεταιρισμούς, να γίνονται με αξιοκρατικά κριτήρια και ύστερα από εισήγηση των αρμοδίων υπηρεσιών.

8. Πρόσληψη Ειδικών Επιστημόνων, σε όποια τμήματα δεν υπάρχουν όπως στο Μάρκετινγκ, στο Μάνατζμεντ και αλλού, με ικανοποιητικές αμοιβές για να προσφέρουν αξιόλογο έργο που άμεσα βελτιώνει την ανταγωνιστικότητα των Συνεταιρισμών.

9. Με τη δημιουργία μιας υπηρεσίας στην ΠΑΣΕΓΕΣ από εξειδικευμένους επιστήμονες, οι οποίοι θα αποφασίζουν αν σε ένα συνεταιρισμό χρειάζονται και πόσοι υπάλληλοι, θα μειωθεί το φαινόμενο της υπεραπασχόλησης υπαλλήλων. Το φαινόμενο αυτό ήταν απόρροια της προσπάθειας ικανοποίηση ψηφοφόρων.

10. Για να μην υπάρχει καθυστέρηση στη λήψη αποφάσεων θα πρέπει το ΔΣ για τη σωστή αντιμετώπιση των εκτάκτων αναγκών να εκχωρήσει αρκετές του αρμοδιότητες στο Διευθυντή ή σε προϊσταμένους των διαφόρων

τμημάτων, ώστε να μπορούν να πάρουν αμέσως μια απόφαση (όπως οι ιδιώτες) όταν παρουσιαστεί κάποια ευκαιρία.

11. Το πρόβλημα της χαμηλής παραγωγικότητας του γεωργικού τομέα, μπορεί να αντιμετωπισθεί αξιοποιώντας τις ανάγκες της ζήτησης ιδίως για προϊόντα ποιότητας.

Οι καταναλωτές συνειδητοποιούν όλο και περισσότερο την ανάγκη για μια πιο ισορροπημένη και υγιεινή από διαιτητική άποψη διατροφή. Αναζητούν πέρα από ένα σημείο προϊόντα αυθεντικά, με την εγγύηση της αυθεντικότητας και τις ιδιαιτερότητάς τους.

Η ποιοτική γεωργία και η παραγωγή τροφίμων ποιότητας είναι ένα πεδίο κατάλληλο για τους γεωργικούς συνεταιρισμούς λόγω των ειδικών διασυνδέσεων, παραδόσεων και εμπειριών στην ύπαιθρο.

Το πρόβλημα της ανταγωνιστικότητας σε συνδυασμό της παραγωγής ποιοτικών προϊόντων και εκσυγχρονισμού των μεθόδων καλλιέργειας, των εργοστασίων και του μηχανολογικού εξοπλισμού βρίσκει λύση.

Σήμερα ο ανταγωνισμός των επιχειρήσεων στην αγορά είναι οξύτατος, αυτό σε συνδυασμό με την απουσία της κρατικής προστασίας προς τους Συνεταιρισμούς, θα επιβιώσουν μόνο εκείνοι οι οποίοι θα είναι ανταγωνιστικοί.

Η μειωμένη ανταγωνιστικότητα τους οφείλεται στο υψηλό κόστος που έχουν τα προϊόντα, στα κανάλια διανομών και στη προβολή. Ενώ υπάρχουν συνεταιριστικά προϊόντα υψηλής ποιότητας (τυριά, κρασιά) δεν κατακτούν μέρος της αγοράς.

12. Οι προτάσεις για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των αγροτικών συνεταιρισμών είναι οι παρακάτω:

α. Τη δημιουργία τμημάτων μάρκετινγκ και μάνατζμεντ και την επάνδρωσή τους με ειδικούς επιστήμονες, ώστε να βοηθηθούν στην επίλυση του προαναφερθέντος προβλήματος.

β. Οι συνεταιρισμοί εκτελώντας πολύπλοκες και δαπανηρές οικονομικές δραστηριότητες θα πρέπει να έχουν και μεγάλες προσδοκίες επιτυχίας τους. Για αυτό θα πρέπει να γίνονται με ευθύνη των ειδικών και βάσει της εμπειρίας ή της βούλησης του ΔΣ.

Υ. Διαφάνεια της αγοράς. Πρέπει η αγορά να γίνει πιο διαφανής για να ισχύουν κανόνες λειτουργίας τόσο για τους συνεταιρισμούς όσο και για τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, έτσι βελτιώνεται αμέσως η ανταγωνιστικότητά τους.

δ. Δημιουργία υποκαταστημάτων πώλησης των αγροτικών συνεταιριστικών προϊόντων. Έτσι θα βρίσκονται γρηγορότερα και με χαμηλότερο κόστος κοντά στον καταναλωτή ο οποίος θα έχει διπλή ωφέλεια τόσο από τη χαμηλή τιμή συγκριτικά με άλλο ομοειδή προϊόν ανταγωνιστικών επιχειρήσεων όσο και από την ποιότητα που θα χαρακτηρίζει το προϊόν.

ε. Προσφορά περισσότερων και καλύτερων υπηρεσιών στους παραγωγούς και στους καταναλωτές.

Προσφορά υπηρεσιών στα μέλη με τη μορφή συμβουλών, από γεωπόνους για παράδειγμα, ώστε να ενθαρρύνουν και άλλους στο να γίνουν μέλη των συνεταιρισμών.

Στους καταναλωτές να προσφέρονται προϊόντα ποιότητας με εγγύηση, πληροφόρηση για τη ποιότητα, χρησιμότητα, τιμές των προϊόντων κ.λ.π.

13. Το Μητρώο Αγροτών μπορεί να αποτελέσει μια πολύτιμη βάση δεδομένων για την υποβοήθηση επίτευξης στόχων αγροτικής πολιτικής. έχει συνδεθεί με τη διαφοροποίηση της μεταχείρισης όσων είναι κατά κύριο επάγγελμα γεωργοί, ώστε από τα λαμβανόμενα μέτρα να επωφελούνται μόνο αυτοί.

Μελετώντας τις πληροφορίες που συγκεντρώνονται στο Μητρώο, τόσο η πολιτεία όσο και η ηγεσία των συνεταιρισμών γνωρίζει από ποιους μπορεί να αναμένεται να βοηθήσουν στην ανάπτυξη του αγροτικού τομέα και ποιους θα πρέπει να περιλαμβάνει στα μέτρα της κοινωνικής πολιτικής.

Έτσι ο γεωργικός τομέας θα ενδυναμωθεί παραγωγικά και θα αυξήσει την ανταγωνιστικότητά του ενώ ταυτόχρονα δεν θα επιβαρύνει το κοινωνικό σύνολο με παροχές χωρίς ανταποδοτικότητα, εκτός αν πρόκειται για παροχές προς κοινωνικές ομάδες που έχουν ανάγκη υποστήριξης από το κοινωνικό σύνολο.

14. Ενθάρρυνση της συνένωσης ή και της συνεργασίας των Συνεταιρισμών. Οικονομικά κίνητρα, εκπαίδευση και άλλοι τρόποι πρέπει να συμβάλλουν στη συνένωση ή την συνεργασία των συνεταιρισμών για την αύξηση του μεγέθους

λειτουργίας τους, βελτίωση της αποδοτικότητας και αύξηση της ανταγωνιστικότητας του.

15. Κατά την άσκηση του κοινωνικού ρόλου τον οποίο έχει ο συνεταιρισμός μπορεί να βοηθήσει ώστε η ελληνική ύπαιθρος να παραμείνει ζωντανή, κρατώντας τους νέους στα χωριά τους. Αυτό μπορεί να γίνει με τους εξής τρόπους.

α. Εκπαίδευση για την ανύψωση του μορφωτικού επιπέδου και τον καλύτερο τρόπο ζωής των μελών των Συνεταιρισμών χάρη σε σεμινάρια και διαλέξεις που μπορούν να κάνουν ή χάρη στα περιοδικά και σε ενημερωτικά φυλλάδια που θα μπορούνε να εκδίδουν στο μέλλον.

β. Προστασία του περιβάλλοντος με την παραμονή τους στα χωριά και την καλλιέργεια δένδρων και φυτών που προστατεύουν το έδαφος και το πράσινο και εμπλουτίζουν το περιβάλλον με καθαρό αέρα.

γ. Οικονομική ενίσχυση αγοράς εποπτικών μέσων διδασκαλίας σε σχολεία, γυμνάσια και λύκεια.

δ. Δημιουργία παιδικού θεάτρου, για την ψυχαγωγία των παιδιών.

ε. Υποτροφίες σε παιδιά συνεταιριστικών αγροτών, τα οποία δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να συνεχίσουν τις σπουδές τους.

Βλέπουμε ότι ο συνεταιρισμός οφείλει να αναπτύξει το κοινωνικό του έργο. Επίσης μπορεί να βοηθήσει με την καλύτερη οργάνωση του, να περιορίσει τη δράση του στην παραγωγή αγροτικών προϊόντων και όπου είναι δυνατόν στη δημιουργία βιομηχανιών για την επεξεργασία τους, ώστε να αποτελέσουν σοβαρό ανασταλτικό παράγοντα της αγροτικής εξόδου.

16. Καθοριστικό ρόλο όμως, για τη διατήρηση ζωής στην αγροτική ύπαιθρο καλείται να παίξει το Κράτος.

Ήδη όπως προαναφέρθηκε έχει κάνει θετικά βήματα προς αυτή την κατεύθυνση με τη χορήγηση επιδοτήσεων στους νέους αγρότες. Έχει ήδη επισημανθεί η αναγκαιότητα επιβολής αυστηρότερων κριτηρίων κατά τη χορήγηση, σωστή ενημέρωση, καθοδήγηση και παρακολούθηση του τρόπου επένδυσης αυτής, με τρόπο τέτοιοι ώστε να δώσει πραγματικές παραγωγικές λύσεις και κίνητρα ώστε οι νέοι να μείνουν στα χωριά τους.

Άλλα κίνητρα τα οποία μπορεί να δώσει το Κράτος είναι:

1. Ενίσχυση πρωτοβουλιών ανάπτυξης.

Οι πρωτοβουλίες αυτές χρειάζεται να διευκολύνονται και να υποστηρίζονται. Οι συμμετοχικές διαδικασίες στις οποίες στηρίζονται είναι οι πλέον πρόσφορες για τοπική ανάπτυξη, αλλά και λειτουργικά όχι απλές.

2. Ο αγροτουρισμός.

Ως συμπληρωματική δραστηριότητα μπορεί να αποδειχθεί επιτυχής τόσο από οικονομικής άποψης όσο και κοινωνικής πλευράς, για όσες περιοχές διαθέτουν τα αναγκαία χαρακτηριστικά.

3. Προστασία του περιβάλλοντος.

Παρέχοντας έτσι ευκαιρίες απασχόλησης και χρηματοδοτείται από Κοινοτικούς πόρους.

4. Σχέδια βελτίωσης γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

Ο σχετικός κανονισμός (2328/91) παρέχει ενισχύσεις σημαντικού ύψους και εύρους για επενδύσεις βελτίωσης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, οι οποίες μπορούν να επωφεληθούν εφόσον οι αρχηγοί τους υποβάλλουν σχέδιο βελτίωσης.

Ιδιαίτερη μεταχείριση επιφυλάσσεται για τους νέους γεωργούς από τους οποίους έχει ανάγκη η ύπαιθρος.

Η χώρα μας, περισσότερο από άλλες χώρες έχει ανάγκη ενθάρρυνσης νέων να προσανατολισθούν προς τη γεωργία και να αποτελέσουν τους μελλοντικούς καινοτόμους και ηγήτορες της αγροτικής ανάπτυξης, τους οποίους να ακολουθούν οι υπόλοιποι.

Στην πράξη, δεν αξιοποιούνται επαρκώς οι παρουσιαζόμενες ευκαιρίες βελτίωσης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, εξαιτίας της απαιτούμενης διαδικασίας. Οι συνεταιρισμοί των αγροτών θα μπορούσαν να διαθέτουν μηχανισμό καθοδήγησης και εξυπηρέτησης των παραγωγών, για να επωφελούνται από τις διαθέσιμες ευκαιρίες.

5. Περιορισμός κόστους εισροών.

Στις αναπτυξιακές κατευθύνσεις θα μπορούσαν να ενταχθούν και οι ενέργειες μείωσης του κόστους των εισροών. Ιδιαίτερη σημασία έχει αποδοθεί στη μείωση της τιμής του πετρελαίου, επειδή αυτός ο τρόπος μείωσης του κόστους είναι προφανής.

Τα γεωργικά φάρμακα αποτελούν επίσης μια σημαντική εισροή και οι τιμές τους ακολουθούν ανοδική πορεία. Έλεγχος δραστικών ουσιών και

ενημέρωση των παραγωγών είναι μια επιβαλλόμενη πρακτική, παράλληλα με τις συμβουλευτικές υπηρεσίες χρησιμοποίησής τους.

Συχνά γίνεται υπερβολική χρήση, αφού σύμβουλοι είναι οι πωλητές και αυτό έχει αρνητικές επιπτώσεις τόσο από οικονομικής πλευράς για τους παραγωγούς όσο και επιβλαβείς επιπτώσεις στην υγεία παραγωγών και καταναλωτών.

4.5 ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Αναμφίβολα οι Συνεταιρισμοί συντελούν ουσιαστικά στην αγροτική και οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας διότι συμβάλλουν στην αύξηση του εισοδήματος αγροτών και στη δίκαιη κατανομή του, στην ανύψωση του κοινωνικού και πολιτιστικού επιπέδου καθώς και στην προστασία τους από τα συμφέροντα των μεγαλοπαραγωγών. Συμβάλλουν επίσης και στην απασχόληση των αγροτών με τις ποικίλες τους δραστηριότητες (συσκευαστήρια, διανομή προϊόντων, υπάλληλοι συνεταιρισμών) και αν ληφθεί υπόψη ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των συνεταιριστικών δραστηριοτήτων πραγματοποιείται στην ύπαιθρο τότε οι Συνεταιρισμοί συντελούν αποφασιστικά στην περιφερειακή αγροτική ανάπτυξη.

Υπάρχουν κάποιες προϋποθέσεις τις οποίες οι Συνεταιρισμοί οφείλουν να τηρούνε ώστε να συμβάλλουν αποφασιστικά στην αγροτική ανάπτυξη. Αναφερόμαστε στις παρακάτω προϋποθέσεις.

1. Οι αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις να έχουν ορθολογική οργάνωση, αξιοκρατική στελέχωση και σύγχρονη τεχνολογία για να λειτουργούν με το μικρότερο δυνατό κόστος και να παράγουν καλής ποιότητας προϊόντα.
2. Το κράτος να βοηθά το έργο των συνεταιρισμών με την κατασκευή κατάλληλης υποδομής (δρόμοι, εργοστάσια), την παροχή εκπαίδευσης στους αγρότες και την έγκαιρη, εύκολη και όσο το δυνατό χαμηλότονη χρηματοδότηση των βιώσιμων συνεταιρισμών.
3. Οι αγρότες να έχουν συνεταιριστική συνείδηση, δηλαδή να είναι συνειδητοί συνεταιριστές και να παράγουν όσο το δυνατό προϊόντα καλύτερης ποιότητας.

- Συνεργασία ή συγχώνευση με άλλους ομοειδείς συνεταιρισμούς.

Διάφοροι συνεταιρισμοί προκειμένου να αυξήσουν το μέγεθος της δραστηριότητας τους ώστε να έχουν χαμηλότερο κόστος λειτουργίας, να κερδίσουν μερίδιο στην αγορά και να είναι ανταγωνιστικοί προς τις ιδιωτικές επιχειρήσεις προχωρούν στη μεταξύ τους συνεργασία ή στη συγχώνευση.

Εννοούμε ότι δυο ή περισσότεροι ομοειδείς συνεταιρισμοί μπορούν να συντονίσουν τις διάφορες δραστηριότητες τους αλλά να διατηρήσουν της αυτονομία τους, δηλαδή να εξακολουθούν να παραμένουν ως ανεξάρτητες οικονομικές μονάδες.

Μπορούν να προχωρήσουν στη δημιουργία μιας νέας οργάνωσης (π.χ. ένωση αγροτικών συνεταιρισμών) μέσω της οποίας να επιτελούν από κοινού συγκεκριμένες δραστηριότητες (π.χ. μεταποίηση αγροτικών προϊόντων), διατηρώντας παράλληλα την αυτονομία τους.

Συγχώνευση ομοειδών συνεταιρισμών, εννοούμε τη συνένωση τους σε μια ενιαία οικονομική μονάδα, στην οποία είτε θα δοθεί νέα ονομασία είτε θα διατηρεί την ονομασία μιας από τις οργανώσεις που συγχωνεύτηκε.

Όποια μέθοδο και αν προτιμηθεί θα επιφέρει θετικά αποτελέσματα, αφού με τους τρόπους αυτούς οι συνεταιρισμοί καταφέρνουν να γίνουν οικονομικά ισχυροί, βιώσιμοι και κυρίως ανταγωνιστικοί ως προς το ιδιωτικό του κεφάλαιο. Βοηθώντας έτσι τον αγροτικό πληθυσμό να επιβιώσει με αξιοπρέπεια τόσος οικονομική όσο και κοινωνική.

- Διαγραφή του παρελθόντος.

Μέχρι σήμερα η εικόνα των πολιτών για τους συνεταιρισμούς δεν ήταν ιδιαίτερα κολακευτική. Μέσα από αυτό βλέπουμε τη συσσώρευση χρεών και την ανάγκη ρύθμισης από το κράτος. Υπήρχε επίσης κλονισμός της εμπιστοσύνη των ίδιων των μελών στους συνεταιρισμούς., δημιουργήθηκε κλίμα ανοχής σε κρατικές και κομματικές προσπάθειες και προκλήθηκε η εντύπωση ότι σε κάθε δύσκολη περίπτωση το κράτος υποχρεώνεται να προστρέξει σε βοήθεια.

Σήμερα όμως περισσότερο από κάθε άλλη φορά απαιτείται να γίνει ένα νέο ξεκίνημα γιατί δεν έχουμε άλλη επιλογή για την επιβίωση των μικροπαραγωγών και την προστασία τους.

Τόσο οι κρατικοί όσο και οι συνεταιριστικοί φορείς πρέπει να ξεκαθαρίσουν, ότι οι συνεταιρισμοί είναι οικονομικές επιχειρήσεις των μελών, τα οποία αποφασίζουν για κάθε τι, με πλήρη ανεξαρτησία, και τα ίδια μέλη ή απολαμβάνουν τα κέρδη ή πληρώνουν τις ζημιές.

Πρέπει οι συνεταιρισμοί να απαλλαγούν από την παλιά νοοτροπία της κομματικής παρέμβαση και των χαριστικών πράξεων.

Ο συνεταιρισμός μπορεί να αποτελέσει στήριγμα του εισοδήματος των μικροπαραγωγών, αν ο κάθε αγρότης γίνεται μέλος του, επειδή αποδέχεται με τη θέλησή του ότι αποκτά υποχρεώσεις κατά την είσοδό του σε αυτόν, και εκτιμά ότι θα αποκομίσει οφέλη.

Για να αποκομίσουν ωφέλειες τα μέλη, πρέπει να εμπιστευτούν τα άτομα που έχουν ικανότητα και θέληση να αναλάβουν ευθύνες και όχι τα άτομα τα οποία δίνουν ψεύτικες υποσχέσεις.

Ο συνεταιρισμός δεν είναι φιλανθρωπικό ίδρυμα ώστε να προσφέρει τις ίδιες υπηρεσίες και στο ίδιο κόστος σε μέλη και μη μέλη. Γιατί δικαιολογεί το λόγο ύπαρξης του, αν προσφέρει στα μέλη του κάτι περισσότερο από ότι άλλες ιδιωτικές επιχειρήσεις. Μπορεί να αναγκάσει τους ανταγωνιστές να προσφέρουν σε άλλες τιμές, χαμηλότερες, οπότε έχει επιτύχει το σκοπό του και έχει προσφέρει και στο κοινωνικό σύνολο.

Οδεύοντας προς τη νέα χιλιετία, οι συνεταιρισμοί, οι διοικήσεις αυτών, τα μέλη τους και το κράτος οφείλουν να προσαρμόσουν τη δράση τους και στόχους τους με βάση τις νέα ανάγκες που δημιουργούνται ώστε η δυναμική τους ανάπτυξη και η στήριξη των αγροτών να είναι παράλληλη με τη γενικότερη ανάπτυξη του αγροτικού τομέα, απαλλαγμένη όμως από τα λάθη του παρελθόντος.

Ο ρόλος των διεπαγγελματικών οργανώσεων στη προώθηση των προϊόντων της ελληνικής γεωργίας.

Τα πολύπλοκα και δύσκολα προβλήματα της γεωργίας μας, τα δεδομένα και οι απαιτήσεις της παγκόσμιας αγοράς που η απελευθέρωση της και οι άλλες ραγδαίες εξελίξεις σε διεθνές επίπεδο, επιβάλλουν επιτακτικά την ανάγκη ανάπτυξης και την γρήγορη προσαρμογή της ελληνικής γεωργίας στη

νέα κατάσταση που διαμορφώνεται σε Ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο, με αναθεώρηση υπαρχόντων θεσμών και τη δημιουργία νέων κυρίως, προς την κατεύθυνση της συλλογικής αντιμετώπισης των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν τα αγροτικά προϊόντα.

Η ανάγκη αυτή έφερε στην επιφάνεια και επέβαλλε την ίδρυση των διεπαγγελματικών οργανώσεων και τη θεσμοθέτηση τους.

Θεσμοθετήθηκαν πρόσφατα στη χώρα μας και γίνονται πράξη με το νόμο 2732/99. Στην Ευρώπη οι οργανώσεις αυτές έγιναν προ πολλού συνείδηση, αναπτύχθηκαν και λειτουργούν αποδοτικά. Στη χώρα μας υστερούν ή είναι ανύπαρκτες. Η πείρα από την εφαρμογή του θεσμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα μας είναι πολύτιμη.

Οι διεπαγγελματικές οργανώσεις παράλληλα με τις ομάδες παραγωγών, τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, τους νέους αγρότες, το μητρώο αγροτών και άλλα θεωρείται ότι θα συμβάλλουν τα μέγιστα στην ανάπτυξη και προσαρμογή της Ελληνικής γεωργίας στα Ευρωπαϊκά και διεθνή δεδομένα.

Θα συμβάλλουν θετικά στην ανάπτυξη της ποιοτικής και ανταγωνιστικής γεωργίας, στην ευημερία του αγρότη, στην διεύρυνση των αγορών και προώθηση των εξαγωγών, στο σεβασμό του φυσικού περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων.

Οι οργανώσεις αυτές βάσει νόμου, είναι νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Αναγνωρίζονται μόνο με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας και μόνο σε εθνικό περιφερειακό επίπεδο κατά κλάδο ή ομάδα ομοειδών προϊόντων ή κατά προϊόν. Εποπτεύονται και ελέγχονται από τον Υπουργό Γεωργίας.

Σε εθνικό επίπεδο αναγνωρίζεται μόνο μια τέτοια οργάνωση. Στην περίπτωση αυτή οι περιφερειακές διεπαγγελματικές οργανώσεις αποτελούν περιφερειακούς αντιπροσώπους της και εκπροσωπούνται ως μέλη της. Ο συνολικός τους αριθμός σε εθνικό επίπεδο καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας. Οι περιφερειακές οργανώσεις έχουν ως περιφέρεια δράσης του μια ή περισσότερες διοικητικές περιφέρειες.

Συνιστώνται από εκπροσώπους ή του συνόλου ή αντιπροσωπευτικού μέρους διαφόρων οικονομικών δραστηριοτήτων και επαγγελματικών οργανώσεων, ενώσεων ή φορέων που εκπροσωπούν όσους ασκούν δραστηριότητες που έχουν σχέση με παραγωγή, μεταποίηση, εμπορία,

τυποποίηση, συντήρηση και διανομή αγροτικών προϊόντων ή άλλων προϊόντων αρμοδιότητας Υπουργείου Γεωργίας.

Δραστηριοποιούνται προς το γενικό συμφέρον των μελών τους και του κλάδου τους σε όλη την παραγωγική διαδικασία παρακολουθώντας το προϊόν από την παραγωγή έως ότου φτάσει στο καλάθι της νοικοκυράς. Ενδιαφέρον τους αποτελεί ο παραγωγός, ο βιομήχανος, ο έμπορος, ο διακινητής, ο καταναλωτής. Στην ειλικρινή συλλογική συνεργασία και δράση αυτών στηρίζεται η λειτουργία των οργανώσεων και η επιτυχία τους.

Τα θεσμοθετημένα όργανα μελετούν και ερευνούν θέματα του κλάδου τους, αλλά και συνεργάζονται με ερευνητικά ιδρύματα στα οποία και μεταβιβάζουν θέματα προς επίλυση. Με τα ιδρύματα αυτά συνεργάζονται και για να αντλούν τεχνογνωσία που θα τη μεταβιβάζουν στα μέλη τους.

Συνεργάζονται και βρίσκονται σε επικοινωνία και με διάφορες άλλες πηγές για να αντλήσουν αξιοποιήσιμες πληροφορίες και τεχνογνωσία.

Στον αγρότη προωθούν καλλιεργητικές τεχνικές, πληροφορίες και μέσα παραγωγής γεωργικών προϊόντων ανταγωνιστικών, υψηλής ποιότητας και διατροφικής αξίας, με υψηλά στάνταρς υγιεινής. Για παραγωγή προϊόντων που η αγορά επιζητεί και σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον και τους φυσικούς πόρους.

Τον καταναλωτή τον ενημερώνουν και τον προστατεύουν με μέτρα και ελέγχους για την ασφάλεια των προϊόντων, με την αυστηρή τήρηση 5των ποιοτικών προδιαγραφών και των σημάτων ποιότητας.

Φροντίζουν να προβάλλουν, να προωθήσουν και να προστατεύσουν την οικολογική ισορροπία, την ολοκληρωμένη και βιολογική γεωργία, τις ονομασίες προέλευσης, τις γεωγραφικές ενδείξεις.

Μελετούν, οργανώνουν και διαχειρίζονται δίκτυα προώθησης αγροτικών προϊόντων. Ιδρύουν εμπορικά γραφεία σε χώρες του εξωτερικού, λειτουργούν μηχανισμούς παραγωγής, συγκέντρωσης και τροφοδοσίας των αγορών συνεχώς, με σταθερότητα και με συνέπεια στη διάρκεια του χρόνου σε είδη, ποικιλίες, ποσότητες και ποιότητες που επιζητούνται.

Ιδιαίτερη βαρύτητα αποδίδουν στην τυποποίηση προϊόντων και των μέσων συσκευασίας, στην παρουσίαση, διαφήμιση, προώθηση και θεσμική στήριξη των γεωργικών προϊόντων στις αγορές και ιδίως του εξωτερικού.

Ενθαρρύνονται και συνάπτουν συμβάσεις και συμφωνίες με όμοιες οργανώσεις και αλυσίδες καταστημάτων τροφίμων. Καθιερώνουν και εφαρμόζουν κανόνες δράσης κοινοτικά και διεθνή όργανα και διεπαγγελματικές οργανώσεις για το αντικείμενο που δραστηριοποιούνται.

Αποτελούν τον ισχυρότερο μοχλό ανάπτυξης της γεωργίας μας, γιατί γνωρίζουν σε βάθος και λεπτομερώς το αντικείμενο τους σε όλες του τις διαστάσεις. Μπορούν να σχεδιάσουν και να διαμορφώσουν σωστές πολιτικές ανάπτυξης και προώθηση των προϊόντων. Για το κράτος αποτελούν πολύτιμο, υπεύθυνο και αξιόπιστο σύμβουλο στη λήψη αποφάσεων και στη χάραξη αναπτυξιακής γεωργικής πολιτικής και κυρίως στη κατεύθυνση της ποιοτικής και αειφόρου γεωργίας, της αναβάθμισης των αγροτικών προϊόντων, της διερεύνηση των αγορών διεθνώς και της μαζικότερης προώθησης των εξαγωγών.

Η αναβάθμιση των αγροτικών προϊόντων η ανάπτυξη ποιοτικής, ανταγωνιστικής γεωργίας, η διεύρυνση των αγορών και η προώθηση των εξαγωγών αποτελούν το δυσκολότερο και με πολλές αδυναμίες κομμάτι της γεωργίας. Αποτέλεσμα αξιόλογο, παράλληλα με τις οργανώσεις αυτές, προϋποθέτει επιπλέον υποδομές, μέτρα, υλικές και άυλες επενδύσεις και κυρίως ανάληψη ευθυνών και πρωτοβουλιών από όλους.

Προϋποθέτει, κινητοποίηση των δυνάμεων που είναι ικανές να εμπνεύσουν και να ευαισθητοποιήσουν τους επί μέρους χώρους. Να ανατρέψουν άρρωστες νοοτροπίες και συμπεριφορές, ώστε να υπάρξει αποτέλεσμα και να καλυφθεί η διαφορά από τις ανεπτυγμένες γεωργικά χώρες.

Ο νομός μας είναι κατεξοχήν γεωργικός, λόγω θέσεως, κλίματος, συστάσεως εδάφους και επάρκειας νερού, παρουσιάζει συγκριτικά πλεονεκτήματα που δίνουν τη δυνατότητα παραγωγής εβραίου φάσματος προϊόντων με δυνατότητες εξαγωγής, με μεγάλες ποσότητες, άριστη ποιότητα και ανταγωνιστικότητα σε όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Οι οργανώσεις αυτές θα είναι ιδιαίτερα χρήσιμες και θα αποδώσουν τα μέγιστα στα ευαίσθητα ή ευπαθή γεωργικά προϊόντα όπως κηπευτικά, εσπεριδοειδή, βαμβάκι, ελιές, λάδι, σταφίδα, κρασί.

Η σύσταση των οργανώσεων αυτών και η στενή συνεργασία με τους συνεταιρισμούς της περιοχής θα είχε θετικά αποτελέσματα για τους αγρότες και την περιοχή.

Θα είχαμε πλήρη δραστηριοποίηση του δευτερογενή και τριτογενή τομέα παραγωγής. Δυο τομέων οι οποίοι έχουν πολλά να προσφέρουν λόγω όμως άγνοιας και αδιαφορίας παραμένουν δυστυχώς αδρανείς.

4.6 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στα 100 χρόνια της ιστορίας τους, οι Ελληνικοί Συνεταιρισμοί αποτέλεσαν το απαραίτητο και βασικό τμήμα του θεσμικού πλαισίου που στήριξε τον αγροτικό τομέα της οικονομίας στην αναπτυξιακή του πορεία.

Η μελέτη της συνεταιριστικής ιστορίας, τόσος στη χώρα μας όσο και των άλλων χωρών, μας οδηγεί στο συμπέρασμα πως οι συνεταιρισμοί γίνονται τόσο περισσότερο αναγκαίοι στους αγρότες όσο η οικονομία της αγοράς εκτίθεται στον ανταγωνισμό και αποτελούν για αυτούς μια αναντικατάστατη δύναμη οργάνωσης και ευθύνης, που τείνει να αναπληρώσει την εθνική προστασία που περιορίζεται.

Ο στόχος θα πρέπει να είναι η δημιουργία ανεξάρτητων, αυτοδύναμων και υπεύθυνων συνεταιρισμών, που θα έχουν την ευθύνη των πρωτοβουλιών τους.

Η χάραξη μιας νέας πολιτικής ανασυγκρότησης και εξυγίανσης των οργανώσεων, περιλαμβάνει την εκκαθάριση της κατάστασης που έχει προκαλέσει τη συσσώρευση χρεών και υπεράριθμο προσωπικού και τη λήψη εκείνων των αναγκαίων μέτρων που θα αποτρέψουν με κάθε θυσία την επανεμφάνιση της ίδιας κρίση στο μέλλον.

Η νέα αυτή πολιτική πρέπει να συμβάλλει στην ενεργό συμβολή των συνεταιρισμών στην επίλυση του οξυτάτου προβλήματος της ανταγωνιστικότητας και την προστασία του αγροτικού εισοδήματος, επιβάλλει τη στενή και συνεχή συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων και υπεύθυνων για τη χάραξη της πολιτικής των συνεταιρισμών.

Η συνεργασία αυτή θα είχε αποτέλεσμα μόνο εάν τεθεί σε βάση πλήρους ισοτιμίας και νηφάλιας αντιμετώπισης των δύσκολων προβλημάτων και αποκλεισθεί η ανάμιξη πολιτικών ή άλλων σκοπιμοτήτων.

Παρά τις όχι ευνοϊκές αλλά τις περισσότερες φορές αρνητικές συνθήκες στην επέκταση του έργου των Συνεταιρισμών, η πραγματικότητα είναι ότι από τις Συνεταιριστικές Οργανώσεις προσφέρθηκε και προσφέρεται αξιόλογο έργο, επειδή οι ανάγκες ήταν πολύ μεγάλες και ο Συνεταιρισμός ήταν σχεδόν το μοναδικό κέντρο και εργαλείο με το οποίο γίνονταν κάθε προσπάθεια για επιβίωση, οργάνωση και αγροτικές επαγγελματικές διεκδικήσεις. Περισσότερο έργο πραγματοποιήθηκε εκεί όπου βρέθηκαν άνθρωποι με τίμιες προθέσεις και δυναμικοί. Έγιναν άξιοι συνεταιριστές έστω και αν υστερούσαν σε μορφωτικά προσόντα. Και βέβαια το έργο ήταν ακόμη μεγαλύτερο, τα χρονικά εκείνα διαστήματα που οι εξωτερικές συνθήκες βελτιώνονταν και όταν σε καθοδηγητικές θέσεις (Α.Τ.Ε. Υπουργεία) βρισκόταν πρόσωπα που στέκονταν βοηθοί στη συνεταιριστική προσπάθεια. Ήταν έργο με το οποίο δόθηκε βοήθεια για να εξασφαλισθεί η επιβίωση των πληθυσμών, να προβληθούν οι ανάγκες και να δοθούν λύσεις, για να ακολουθήσει η διεύρυνση. Όλα αυτά γίνανε με θυσίες υλικές των φτωχών αγροτών και με δύσκολο αγώνα να ξεφύγουν από τα δίκτυα των τοπικών εκμεταλλευτικών στοιχείων.

Με τη ρύθμιση των χρεών, με πρόγραμμα εξυγιαντικό – αναπτυξιακό και την κατάλληλη νομοθεσία και με την ανάπτυξη σωστής διδασκαλίας και σωστής αναπτυξιακής εποπτείας, θα είναι δυνατόν όχι μόνο να υπερνικηθούν τα προβλήματα αλλά και να μπουν οι συνεταιριστικές οργανώσεις σε νέα δημιουργική περίοδο με περισσότερα υπεύθυνα παρουσία τους.

Αν δεν γίνουν αυτά το αύριο δεν θα εξακολουθήσει να είναι απλά προβληματικό και πολύ δύσκολο αλλά θα δίνει διαλυτικό. Όχι μόνο θα πάνε χαμένα τα όνειρα, οι θυσίες των ιδεολόγων συνεταιριστών αλλά και θα χαθεί η πολύτιμη προσφορά του πραγματικού συνεταιρισμού στο άτομο και στην κοινωνία.

Η ευθύνη για την πραγματοποίηση του καλύτερου βαρύνει κυρίως αυτούς που εκπροσωπούν τις συνεταιριστικές οργανώσεις που πρέπει να αναδειχθούν πραγματικοί συνεταιριστές. Αλλά βαρύνει και τον πολιτικό κόσμο, που πρέπει να καταλάβει ότι το κακό που κάνει με την ανάμιξή του

στα εσωτερικά των συνεταιρισμών είναι τεράστιο για την οικονομία, για την κοινωνία αλλά και για το ίδιο.

Διότι αν υποχωρήσεις αυτές οι δυνάμεις της οικονομικής και κοινωνικής ισορροπίας που στοχεύουν στην εξυπηρέτηση του ανθρώπου και να επικρατήσουν οι δυνάμεις που σκοπεύουν αποκλειστικά στα επιχειρηματικά κέρδη, η αναταραχή που θα δημιουργηθεί σε λίγα χρόνια στην ελληνική ύπαιθρο θα είναι τόση και τέτοια που οι αντίκτυπος της θα είναι γενικότερα αρνητικός και επιζήμιος σε απροσδιόριστο βαθμό.

Τη σημασία των Συνεταιρισμών τη γνωρίζουν οι κοινωνίες των άλλων κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωση και για αυτό και τα προγράμματά της είναι φιλοσυνεταιριστικά, μέσα στο σωστό συνεταιριστικό δρόμο.

Καθήκον μας συνεπώς είναι να μην υστερήσουμε στον τομέα αυτό αλλά να κάνουμε το ταχύτερο τις απαραίτητες προσαρμογές στο πρόγραμμα, τη νομοθεσία, την ενημέρωση, την οργάνωση, τις εφαρμογές, με βάση τις νέα συνθήκες και την πείρα από την μέχρι σήμερα πορεία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ: ΚΕΙΜΕΝΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΟΥΣ
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ,
Εκδόσεις Σάκκουλα 1998.
2. ΔΑΣΚΑΛΟΥ: ΑΣΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ,
Εκδόσεις σύγχρονη εκδοτική, Αθήνα 1992.
3. ΚΟΣΜΟΠΟΥΛΟΣ Δ.: ΟΙ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ
ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, coop ΕΚΔΟΤΙΚΗ
Ε.Π.Ε. Αθήνα
4. ΚΑΜΕΝΙΔΗΣ ΧΡ. : "Συνεταιριστική Οικονομική"
5. "Το αγροτικό συνεταιριστικό πρόβλημα της χώρας"
Ερευνητική ομάδα: Παρμενίων Αβδελίδης
Δημήτρης Ψυχογιός
Ματίνα Ναούμη
Αριάδνη Μιχαλακοπούλου
Γεωργία Παπαέτρου
Ελένη Νομικού
6. ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ: "ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ"
ΤΕΥΧΗ: 2, 7, 9, 13, 44, 48

